

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
INSTITUTUL DE ZOOLOGIE**

**Victoria Nisteanu, Viorica Paladi, Anatolie Savin,
Alina Larion, Victor Sîtnic, Vladislav Caldari**

**PĂSĂRILE ACVATICE ȘI DE BALTĂ DIN
BAZINUL FLUVIULUI NISTRU ȘI RÂULUI PRUT**

Chișinău, 2024

<https://doi.org/10.53937/9789975628174>

Lucrarea a fost examinată și aprobată spre publicare de Consiliul Științific al Universității de Stat din Moldova

Lucrarea reprezintă un ghid științifico-metodic pentru iubitorii de natură cu date actualizate despre grupul păsărilor acvatice și de baltă. Sunt prezentate informații despre zonele umede de importanță internațională și rețeaua hidrografică a republicii în general. Este prezentată lista celor 114 specii semnalate în ecosistemele umede ale țării, cu evidențierea prezenței lor în cele 3 situri Ramsar. S-a efectuat descrierea succintă a speciilor de păsări acvatice, care se întâlnesc pe teritoriul Republicii Moldova, cu evidențierea speciilor clocitoare și celor care pot fi observate mai frecvent în ecosistemele umede. Este prezentată starea speciilor de păsări acvatice și palustre la etapa actuală, efectivele și tendințele dezvoltării populațiilor. S-au evidențiat speciile rare și s-a analizat problema conservării acestora în republică, în țările adiacente și la nivel internațional.

Îndrumarul este destinat zoologilor, ecologilor, specialiștilor în domeniul protecției mediului, studenților și masteranzilor cu specializare în zoologie, ecologie, amatorilor de natură și tuturor persoanelor, care doresc să cunoască speciile de păsări acvatice, precum și importanța lor în natură și economia umană.

Lucrarea a fost elaborată în cadrul subprogramului 010701 „Evaluarea structurii și funcționării lumii animale și ecosistemelor acvatice sub influența factorilor biotici și abiotici în contextul asigurării securității ecologice și bunăstării populației”

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Păsările acvatice și de baltă din bazinul fluviului Nistru și râului Prut / Victoria Nistreanu, Viorica Paladi, Anatolie Savin [et al.] ; Ministerul Educației și Cercetării, Universitatea de Stat din Moldova, Institutul de Zoologie. – Chișinău : Editura USM, 2024. – 89 p. : fig. color, tab.

Bibliogr.: p. 60-64 (46 tit.). – 100 ex.

ISBN 978-9975-62-817-4.

598.2:574.5(075)

P 38

@ Editura USM, 2024

CUPRINS

INTRODUCERE.....	4
ECOSISTEMELE ACVATICE ȘI PALUSTRE DIN REPUBLICA MOLDOVA.....	5
DIVERSITATEA PĂSĂRILOR DIN HABITATELE UMEDE..	9
SPECIILE DE PĂSĂRI ACVATICE ȘI DE BALTĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA.....	14
Ordinul Anseriformes.....	14
Ordinul Gaviiformes.....	24
Ordinul Suliformes.....	25
Ordinul Pelecaniformes.....	27
Ordinul Ciconiiformes.....	34
Ordinul Gruiformes.....	35
Ordinul Charadriiformes.....	40
Ordinul Podicipediformes.....	53
CONSERVAREA PĂSĂRILOR ACVATICE ȘI DE BALTĂ	55
BIBLIOGRAFIE.....	60
ANEXĂ.....	65

CUVÂNT ÎNAINTE

O pasăre de apă sau acvatică, este o pasăre care trăiește pe sau în jurul apei. Unele specii, precum păsările de baltă, sunt mai terestre, iar altele (lebedele, rațele, găștele, cufundarii etc.) sunt mai acvatice, iar adaptările lor variază în funcție de mediul în care trăiesc. Aceste adaptări includ picioarele palmate, cu degetele anterioare unite prin membrane înotătoare, ciocul și membrele adaptate pentru hrănirea în mediul acvatic, precum și capacitatea de a se scufunda de la suprafață sau din zbor pentru a captura pradă din apă.

Multe specii din regiunile arctice și temperate sunt migratoare, iar păsările tropicale sunt adesea rezidente sau migrează doar în cazul condițiilor climatice extreme. Unele specii arctice, precum fugaciul mic, se numără printre migranții pe cele mai lungi distanțe, petrecând sezonul nereproductiv în emisfera sudică – în Africa de Sud sau Asia de Sud.

Cel mai mic membru al acestui grup este fugaciul pitic (*Calidris temminckii*), la care adulții cântăresc doar 20-30 grame și au lungimea corpului de 13-14 cm. Cea mai mare specie este lebăda de vară (*Cygnus olor*), cu o greutate de cca 12 kg și anvergura aripilor de până la 240 cm.

Păsările acvatice depind de apă, cum ar fi lacurile, râurile, pâraiele, iazurile și zonele umede, pentru iernare, reproducere, și habitatele adiacente ca locuri de odihnă și hrănire în timpul migrațiilor sezoniere lungi. Ecosisteme acvatice sunt amenințate în întreaga lume, inclusiv în Republica Moldova. Creșterea cererii populației umane pentru apă, poluarea și schimbările climatice pun în pericol aceste ecosisteme prețioase, precum și speciile care depind de ele.

Conservarea biodiversității și protecția habitatelor umede, elucidarea modificărilor comunităților de păsări acvatice sub influența schimbărilor antropice și climatice, sunt direcții prioritare în cercetările ornitologice. Monitorizarea populațiilor speciilor de păsări acvatice, a stării habitatelor acestora, a procesului de reproducere și a migrațiilor sunt aspecte importante în evaluarea statutului speciilor, dinamicii, strategiilor adaptive și în elaborarea măsurilor eficiente de conservare.

În lucrare sunt prezentate date privitor la speciile de păsări acvatice, semnalate în diverse ecosisteme acvatice și palustre ale Republicii Moldova la cuibărit, la migrații și la iernat.

ECOSISTEMELE ACVATICE ȘI PALUSTRE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Rețeaua hidrografică a Republicii Moldova este constituită din peste 5000 de surse permanente și temporare curgătoare. Printre apele curgătoare doar 7 râuri au o lungime de peste 100 km. Cel mai mare este fluviul Nistru, care parcurge pe teritoriul Moldovei o distanță de 657 km, urmat de râul Prut cu lungimea de 976 km, inclusiv 695 km pe teritoriul țării, Răut – 286 km, Cogâlnic – 243 km, dintre care 125 km pe teritoriul țării, Bâc – 155 km și Botna – 152 km. Pe teritoriul republicii există aproximativ 60 de lacuri naturale și cca 3000 lacuri de acumulare. Cele mai mari lacuri naturale sunt Manta, Beleu, Bâc, Roșu, fiecare având suprafața oglinzii de apă peste 1 km². Cele mai mari lacuri de acumulare din republică, cu o capacitate acvatică de peste 30 mln m³ fiecare sunt cele de la Costești-Stânca, Dubăsari, Cuciurgan, Taraclia, Congaz și Ghidighici. Mai există cca 1000 de lacuri, iazuri și rezervoare acvatice, care reprezintă locuri importante de odihnă, hrănire, cuibărit și iernare a speciilor de păsări acvatice.

Zonele umede reprezintă ecosisteme unice de o imensă importanță în conservarea și refacerea diversității animalelor vertebrate și nevertebrate. În același timp, ele sunt printre ecosistemele cele mai vulnerabile la schimbările climatice.

Convenția Ramsar privind zonele umede este un tratat interguvernamental, care oferă un cadru pentru conservarea și exploatarea rațională a zonelor umede și a resurselor acestora. Convenția a fost adoptată în orașul iranian Ramsar în anul 1971 și a intrat în vigoare în 1975. De atunci, aproape 90% din statele membre ONU, printre care și Republica Moldova, au aderat la convenție. Acordurile interguvernamentale dintre țările membre pun accent pe conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor zonelor umede din întreaga lume, recunoscând rolul crucial al acestora în susținerea biodiversității. Moldova a aderat la Convenție în anul 2000, treptat fiind-i recunoscute 3 zone Ramsar (fig. 1).

1. Lacurile Prutului de Jos, raionul Cahul (45°42'N 028°11'E, suprafață 19152 ha) – se extinde până la confluența cu Dunărea constând din zone umede de tip O (lacuri permanente de apă dulce), M (râuri permanente) și I (iazuri cu pești). Se consideră că situl întrunește Criteriul

2 al Convenției Ramsar privind speciile vulnerabile și Criteriul 3 privind biodiversitatea. Lacurile Beleu și Manta sunt ecosisteme unice, descrise drept ultimele lunci naturale inundabile din regiunea inferioară a Dunării. Zona prezintă importanță pentru aprovizionarea apelor subterane, contribuie la controlul inundațiilor și susține o listă impunătoare de specii rare și amenințate de plante și animale. În anul 2018 a fost înființată Rezervația Biosferei "Prutul de Jos" cu o suprafață de 14771,04 ha, parte a Rețelei Mondiale a Rezervațiilor Biosferei UNESCO.

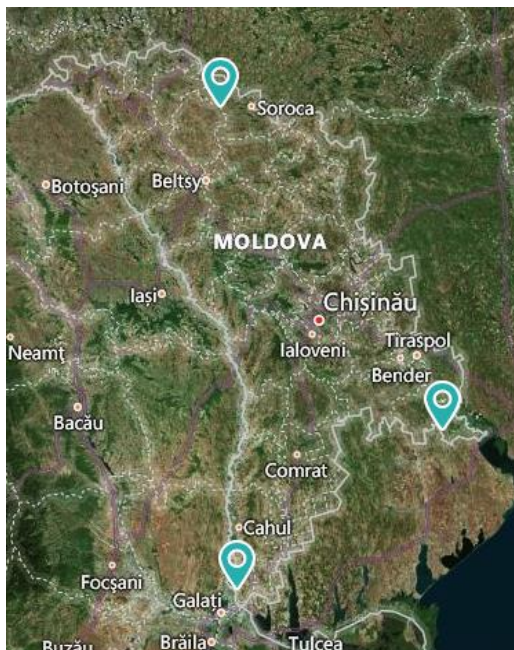

Figura 1. Zonele umede de importanță internațională din Republica Moldova (www.ramsar.org)

2. Nistrul de Jos, (46°34'N 29°49'E) – Parc Național cu o suprafață totală de 61884 ha care cuprinde 21 localități din raioanele Căușeni, Ștefan Vodă și Slobozia. Acest complex de habitate din lunca Nistrului include zone șerpuitoare cu bucle tipice pentru nord-vestul bazinului Mării Negre, lacuri formate prin deplasarea râurilor, precum și o pădure de plop alb unică. Nistrul de Jos găzduiește mai multe specii de păsări periclitare și vulnerabile la nivel global, dintre care 2 cuibăresc (*Crex crex*, *Microcarbo*

pygmaeus), 4 sunt prezente în timpul migrației (*Branta ruficollis*, *Aythya nyroca*, *Circus macrourus*, *Haliaeetus albicilla*), iar una este oaspete periodic (*Pelecanus crispus*). Pe lângă rolul în menținerea biodiversității, zona reprezintă un important sit paleontologic și arheologic, totuși pășunatul și construcția de baraje în valea Nistrului au afectat ecosistemele din această zonă.

3. Unguri-Holoșnița (suprafață 15553 ha; 48°17'N 028°03'E) – zonă Ramsar și arie protejată care se află în Nord-Estul Republicii Moldova și include un relief specific cu pante stâncoase, insule mici, pârâuri și canioane abrupte. Sunt prezente păduri fluviale formate din asociații de plop, salcie, frasin și ulm. Cele mai numeroase păsări de baltă în zonă sunt rațele (*Anas platyrhynchos*, *Spatula querquedula* și *Anas strepera*) acestea predominând și în perioada de iarnă. Variațiile puternice ale nivelurilor de debit de la hidrocentrala Novodnestrovsk exercită o influență majoră asupra ecosistemelor din regiune.

Zonele umede sunt printre cele mai productive sisteme de susținere a vieții din lume și au o importanță socio-economică și ecologică imensă pentru omenire. Ele sunt critice pentru menținerea biodiversității și joacă un rol important în biosferă. Combinația dintre ape puțin adânci, niveluri ridicate de nutrienți și productivitate primară este ideală pentru dezvoltarea organismelor care formează baza rețelei trofice și hrănesc multe specii de pești, amfibieni, crustacee și insecte. Multe specii de păsări și mamifere se bazează pe zonele umede pentru hrană, apă și adăpost, în special în timpul migrației și reproducerii. Zonele umede sunt foarte dinamice și foarte dependente de fluxurile și modelele de sedimentare ale bazinelor acvatice adiacente, acționând ca o legătură între pământ și apă. Principalele valori ale zonelor umede includ asigurarea de habitate pentru animale, în special păsări de apă.

Programul cu privire la ariile de importanță avifaunistică (Important Bird Areas – IBA) a fost inițiat în anii 1980 și reprezintă o inițiativă globală a consorțiumului BirdLife International, urmărind conservarea zonelor vitale pentru existența păsărilor. Denumirea „*Important Bird and Biodiversity Areas*” a fost adoptată în locul celei de „*Important Bird Areas*” în 2014 la Congresul Mondial „*BirdLife*” din Canada, fiind păstrat totuși vechiul acronim (IBA). Scopul programului IBA este de a minimiza

efectele pe care pierderea și degradarea habitatelor le au asupra păsărilor în particular și a biodiversității în general.

Viabilitatea pe termen lung a populațiilor de păsări este importantă de asemenea și pentru alte forme de viață sălbatică, prin urmare, conservarea IBA-urilor asigură supraviețuirea multor specii de animale și plante. Ariile de importanță avifaunistică sunt identificate utilizându-se un set de criterii agreate la nivel internațional și argumentate științific, acest lucru facilitând colaborarea între diferite regiuni ale globului și promovând conservarea păsărilor lumii. Rețeaua existentă a acestor situri asigură protecția speciilor pe tot parcursul ciclurilor lor de viață. Deoarece unele habitate sunt mult mai bogate în biodiversitate decât altele, conservarea unei rețele de arii este o modalitate eficientă de a asigura supraviețuirea unui număr mare de păsări. IBA-urile variază ca mărime, de la pete foarte mici de habitat la suprafețe mari de pământ sau apă. Acestea pot cuprinde terenuri private sau publice și se pot suprapune sau nu parțial sau în întregime cu situri protejate legal.

La nivel global au fost identificate peste 13000 de arii de importanță avifaunistică, iar în Republica Moldova există 11 astfel de arii (<https://datazone.birdlife.org/site/results?cty=139&fam=0&gen=0>). Dintre acestea, 6 se află în zone acvatice și palustre și sunt reprezentate de segmentul fluviului Nistru dintre Naslavcea și Soroca, Nistrul de Jos, lacul de acumulare Costești-Stânca, Pădurea Domnească, lacurile Manta și Beleu (Lunca Prutului de Jos) și lacurile Congaz-Taraclia. Ultimele 2 arii întrunesc criteriul A1 al IBA ceea ce presupune că mențin populații ale unor specii vulnerabile la nivel global precum gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*) sau vânturelul de seară (*Falco vespertinus*). Pe lângă faptul că oferă un refugiu esențial păsărilor pe tot parcursul anului, ariile de importanță avifaunistică acvatice și palustre se află adesea la intersecția unor rute de migrație având astfel un rol însemnat pentru păsările migratoare. În timpul migrațiilor aceste zone servesc ca locuri de odihnă, asigurând resurse alimentare bogate și adăposturi sigure. Deoarece activități umane precum agricultura, piscicultura sau turismul adesea au loc în apropierea siturilor IBA, se poate genera o presiune crescută asupra lor ceea ce necesită monitorizare și protecție pe termen lung.

DIVERSITATEA PĂSĂRILOR DIN ZONELE UMEDE

Păsările de apă formează un grup mare și variat de păsări, alcătuit din peste 1000 de specii răspândite în întreaga lume. Majoritatea populează exclusiv habitatele cu apă dulce, precum râuri, lacuri, baraje și zone umede. Totuși, multe specii de păsări marine și de țarm, cum ar fi cormoranii, cufundarii, lupii de mare și pescărușii, pot fi întâlnite frecvent și în apele dulci.

Păsările acvatice din Republica Moldova se încadrează în 8 ordine și includ: rațe, găște și lebede (Ordinul Anseriformes), cufundari (Ordinul Gaviiformes); cormorani (Ordinul Suliformes); pelicani, stârci, lopătari, țigănuși (Ordinul Pelecaniformes), berze (Ordinul Ciconiiformes); cocori, cârstei, găinuși de baltă, lisițe (Ordinul Gruiformes); limicole – sitari, culici, becaține, fugaci, prundărași, fluierari, precum și pescăruși, chirighițe (Ordinul Charadriiformes), corcodei (Ordinul Podicipediformes).

În ultimii 30 de ani pe teritoriul republicii au fost înregistrate 114 specii de păsări acvatice, majoritatea cărora au fost semnalate în zonele umede de importanță internațională Ramsar (tab. 1).

Tabelul 1. Diversitatea avifaunei acvatice și semiacvatice în cele 3 zone umede Ramsar și în Republica Moldova

Nr.	Specie	ZULPJ	ZUNJ	ZUUH	RM
Ordinul Anseriformes					
1.	Cygnus olor – Lebdă de vară	+	+	+	+
2.	Cygnus cygnus – Lebdă de iarnă	+	+	+	+
3.	Cygnus columbianus – Lebdă mică	+	+	-	+
4.	Branta ruficollis – Gâscă cu gât roșu	+	+	+	+
5.	Anser anser – Gâscă de vară	+	+	+	+
6.	Anser fabalis – Gâscă de semănătură	+	+	+	+
7.	Anser albifrons – Gârliță mare	+	+	+	+
8.	Anser erythropus – Gârliță mică	+	+	+	+
9.	Anas platyrhynchos – Rață mare	+	+	+	+
10.	Anas acuta – Rață sulițat	+	+	+	+
11.	Anas crecca – Rață mică	+	+	+	+

12.	Mareca strepera – Rață pestriță	+	+	+	+
13.	Mareca penelope – Rață fluierătoare	+	+	+	+
14.	Spatula clypeata – Rață lingurar	+	+	+	+
15.	Spathula querquedula – Rață cârâitoare	+	+	+	+
16.	Aix galericulata – Rață mandarin	-	-	-	+
17.	Aix sponsa – Rață cu ochi de șoim	-	-	-	+
18.	Tadorna tadorna – Călifar alb	+	+	+	+
19.	Tadorna ferruginea – Călifar roșu	+	+	+	+
20.	Netta rufina – Rață cu ciuf	+	-	+	+
21.	Aythya fuligula – Rață moțată	+	+	-	+
22.	Aythya marila – Rață cu cap negru	+	+	+	+
23.	Aythya nyroca – Rață roșie	+	+	+	+
24.	Aythya ferina – Rață cu cap castaniu	+	+	+	+
25.	Bucephala clangula – Rață sunătoare	+	+	+	+
26.	Melanitta fusca – Rață catifelată	-	-	-	+
27.	Mergus merganser – Ferestraș mare	+	+	+	+
28.	Mergus serrator – Ferestraș moțat	+	+	+	+
29.	Mergellus albellus – Ferestraș mic	+	-	+	+
Ordinul Gaviiformes					
30.	Gavia stellata – Cufundar mic	+	+	-	+
31.	Gavia arctica – Cufundar polar	+	+	-	+
Ordinul Suliformes					
32.	Phalacrocorax carbo – Cormoran mare	+	+	+	+
33.	Microcarbo pygmaeus – Cormoran mic	+	+	+	+
Ordinul Pelecaniformes					
34.	Pelecanus onocrotalus – Pelican comun	+	+	-	+
35.	Pelecanus crispus – Pelican creț	+	+	-	+
36.	Botaurus stellaris – Buhai de baltă	+	+	+	+
37.	Ixobrychus minutus – Stârc pitic	+	+	+	+
38.	Nycticorax nycticorax- Stârc de noapte	+	+	+	+
39.	Ardeola ralloides – Stârc galben	+	+	-	+
40.	Bubulcus ibis – Stârc de cireadă	+	-	-	+
41.	Egretta garzetta – Egretă mică	+	+	+	+
42.	Ardea alba – Egretă mare	+	+	+	+
43.	Ardea cinerea – Stârc cenușiu	+	+	+	+

44.	Ardea purpurea – Stârc roșu	+	+	+	+
45.	Plegadis falcinellus – Țigănuș	+	+	-	+
46.	Platalea leucorodia – Lopătar	+	+	-	+
Ordinul Ciconiiformes					
47.	Ciconia ciconia – Barză albă	+	+	+	+
48.	Ciconia nigra – Barză neagră	+	+	+	+
Ordinul Gruiformes					
49.	Grus grus – Cocor	+	+	+	+
50.	Rallus aquaticus – Cârstel de baltă	+	+	+	+
51.	Porzana porzana – Creșteț pestriț	+	+	+	+
52.	Zapornia parva – Creșteț cenușiu	+	+	+	+
53.	Zapornia pusilla – Creșteț mic	+	+	+	+
54.	Crex crex – Cristel de câmp	+	+	+	+
55.	Gallinula chloropus – Găinușă de baltă	+	+	+	+
56.	Fulica atra – Lișiță	+	+	+	+
Ordinul Charadriiformes					
57.	Gallinago gallinago – Becățină comună	+	+	+	+
58.	Gallinago media – Becățină mare	+	+	-	+
59.	Lymnocyptes minimus – Becățină mică	+	+	-	+
60.	Calidris pugnax – Bătăuș	+	+	+	+
61.	Calidris alba – Nisipar	+	-	-	+
62.	Calidris ferruginea – Fugaci roșcat	+	+	-	+
63.	Calidris alpina – Fugaci de țarm	+	+	-	+
64.	Calidris minuta – Fugaci mic	+	+	-	+
65.	Calidris temminckii – Fugaci pitic	+	-	-	+
66.	Calidris falcinellus – Prundaș de nămol	+	-	-	+
67.	Arenaria interpres – Pietruș	+	-	-	+
68.	Numenius arquata – Culic mare	+	+	+	+
69.	Limosa limosa – Sitar de mal	+	+	+	+
70.	Limosa lapponica – Sitar de mal nordic	+	-	-	+
71.	Actitis hypoleucos – Fluierar de munte	+	+	+	+
72.	Tringa ochropus – Fluierar de zăvoi	+	+	+	+
73.	Tringa glareola – Fluierar de mlaștină	+	+	+	+

74.	Tringa nebularia – Fluierar cu picioare verzi	+	+	+	+
75.	Tringa totanus – Fluierar cu picioare roșii	+	+	+	+
76.	Tringa erythropus – Fluierar negru	+	+	+	+
77.	Tringa stagnalis – Fluierar de lac	+	+	+	+
78.	Xenus cinereus – Fluierar sur		-	-	+
79.	Scolopax rusticola – Sitar de pădure	-	+	+	+
80.	Phalaropus lobatus – Notatiță	+	-		+
81.	Vanellus vanellus – Nagăț	+	+	+	+
82.	Charadrius hiaticula – Prundăraș gulerat mare	+	-	-	+
83.	Charadrius dubius – Prundăraș gulerat mic	+	+	+	+
84.	Charadrius alexandrinus – Prundăraș de sărătură	+	-	-	+
85.	Pluvialis squatarola – Ploier agrintiu	+	-	-	+
86.	Pluvialis apricaria – Ploier auriu	+	-	-	+
87.	Haematopus ostralegus – Scoicar	+	-	+	+
88.	Recurvirostra avosetta- Ciocîntors	+	+	-	+
89.	Himantopus himantopus - Piciorong	+	+	+	+
90.	Glareola pratincola – Ciovlică ruginie	+	-	-	+
91.	Stercorarius parasiticus – Lup de mare mic	+	-	-	+
92.	Larus fuscus – Pescăruș negricios	+	+	+	+
93.	Larus cachinnans – Pescăruș pontic	+	+	-	+
94.	Larus canus – Pescăruș sur	+	+	+	+
95.	Larus michahellis – Pescăruș cu picioare galbene	+	-	-	+
96.	Larus genei – Pescăruș rozalb	-	-	-	+
97.	Rissa tridactyla – Pescăruș cu trei degete	-	-	-	+
98.	Hydrocoleus minutus – Pescăruș mic	+	-		+
99.	Chroicocephalus ridibundus – Pescăruș râzător	+	+	+	+

100.	Ichthyaelus ichthyaelus – Pescăruș asiatic	+	-	-	+
101.	Ichthyaelus melanocephalus – Pescăruș cu cap negru	-	-	-	+
102.	Chlidonias niger – Chirighiță neagră	+	+	+	+
103.	Chlidonias hybrida – Chirighiță cu obraz alb	+	+	+	+
104.	Chlidonias leucopterus – Chirighiță cu aripi albe	+	-	-	+
105.	Hydroprogne caspia – Pescăriță mare	+	-	+	+
106.	Gelochelidon nilotica – Pescăriță răzătoare	-	-	-	+
107.	Sterna hirundo – Chiră de baltă	+	+	+	+
108.	Sternula albifrons – Chiră mică	+	-		+
109.	Thalasseus sandvicensis – Chiră de mare	-	-	-	+
Ordinul Podicipediformes					
110.	Podiceps cristatus – Corcodel mare	+	+	+	+
111.	Tachybaptus ruficollis – Corcodel mic	+	+	+	+
112.	Podiceps grisegena – Corcodel cu gât roșu	+	+	+	+
113.	Podiceps nigricollis – Corcodel cu gât negru	+	+	+	+
114.	Podiceps auritus – Corcodel de iarnă	+	+	+	+

Notă: ZULPJ – Zona umedă Lacurile Prutului de Jos, ZUNJ – Zona umedă Nistrul de Jos, ZUUH – Zona umedă Unguri-Holoșnița, RM – Republica Moldova

În ultimii ani au fost semnalate specii noi, preponderent la pasaj și la iernat din ord. Anseriformes – *Cygnus columbianus bewickii*; *Aix galericulata*, *Aix sponsa* și din ord. Charadriiformes – *Limosa lapponica*, *Stercorarius parasiticus*, *Larus melanocephalus*, *Ichthyaelus ichthyaelus*, *Gelochelidon nilotica* (Munteanu, Cojan, 2009; Ajder et al., 2014; Paladi, 2021; Nistoreanu et al., 2023; www.wikipedia/Păsările_Republicii_Moldova).

SPECIILE DE PĂSĂRI ACVATICE ȘI DE BALTĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ordinul Anseriformes

Ordinul Anseriformes cuprinde aproximativ 180 de specii de păsări din trei familii: Anhimidae cu trei specii în America de Sud, Anseranatidae cu o singură specie actuală în nordul Australiei și sudul Noii Guinei, și Anatidae – cea mai mare familie, care include peste 170 de specii de păsări. În Republica Moldova ordinul este reprezentat de familia Anatidae cu 29 specii de păsări acvatice de dimensiuni mari (gâște, lebede) și mijlocii (rațe, ferestrași), robuste și greoaie, cu gât lung, picioare relativ scurte și palmate. Sunt bine adaptate la modul de viață semiacvatic, cu activitate la suprafața apei, având degetele anterioare unite prin membrane înotătoare, mandibule prevăzute pe margini cu lame cornoase și penaj impermeabil, des, rigid, lipit de corp. Lebedele preferă mai mult mediul acvatic, iar gâștele și rațele părăsesc deseori apa pentru a-și căuta hrana pe uscat.

Anatidele pot fi observate în diverse ecosisteme acvatice în toate perioadele fenologice, chiar și în sezonul rece al anului. În timpul pasajului păsările acvatice se adună în număr impresionant de câteva mii de indivizi, unele rămânând până când îngheață suprafața apei. Păsările care ierneză (gâște și lebede) se deplasează spre terenurile agricole pentru a se hrăni, apoi se retrag spre apă pentru a înnopta în siguranță.

Din punct de vedere fenologic anseriformele aparțin următoarelor categorii: oaspeți de iarnă – 14 specii, oaspeți de vară – 8 specii, migratoare parțial – 3 specii, specii de pasaj – 4 specii. Unele specii, precum *Tadorna tadorna*, *Anas crecca*, *A. clypeata*, *Aythya ferina*, *A. nyroca* fac parte din câteva categorii fenologice.

Grupul lebedelor este reprezentat de lebăda de vară (*Cygnus olor*), lebăda de iarnă (*Cygnus cygnus*) și lebăda mica (*Cygnus columbianus bewickii*). Cu excepția speciei *Cygnus olor*, celelalte două specii se întâlnesc în pasaj sau pe timpul iernii, din luna noiembrie până în martie.

Cygnus olor este o pasăre de talie mare, robustă și greoaie, cu trunchi alungit, gâtul lung și subțire. Lebăda este cea mai mare pasăre acvatică și se numără printre cele mai mari păsări zburătoare cu greutatea corpului de 9 kg la femele și 12 kg la masculi și anvergura ariilor de 2-2,5 m. Penajul

este compact și constă din circa 25000 de pene, fiind de culoare albă la adulți și cenușiu-marونیu-albicios la juvenili.

Lebăda de vară este o specie migratoare parțial, dar multe exemplare rămân să ierneze în unele bazine acvatice ale republicii, în special în ultimii ani. Numărul acestora este influențat de factorii externi, precum temperatura, precipitațiile sub formă de zăpadă, nivelul apei, înghețurile. În luna martie apar și exemplarele migratoare, iar păsările se adună în grupuri mari.

În a doua jumătate a lunii martie, începe perioada de curtare și apoi formarea cuplurilor, care rămân fidele pe toată durata vieții. Păsările au penajul alb și dimorfism sexual slab pronunțat. Masculii se recunosc după comportamentul agresiv, care se manifestă prin lupte teritoriale spectaculoase cu rivalii, cu umflarea penelor, ridicarea aripilor în poziție de impunere. În unele cazuri, au loc încăierări în care păsările își „împletesc” gâturile, își ciupesc reciproc penele și își lovesc puternic adversarul cu aripile. Uneori, masculul învingător se urcă pe spatele celui mai slab și încearcă să-l înece, ținându-i capul sau gâtul în sub apă. Frecvent, masculii mai tineri și mai slabi doar plutesc la câțiva metri distanță și preferă să evite conflictul.

Masculul câștigător inițiază un dans nupțial, căruia i se alătură femela. Cuplurile de lebede încep să-și exprime afecțiunea și loialitatea prin mișcări elegante, transformând un simplu ritual de curtare într-un adevărat spectacol. Acesta se manifestă prin plutirea lină a partenerilor care au corpurile poziționate paralel, apoi urmează aranjarea față în față, după care păsările își învârt capul sincronic într-o parte și-n alta, urmate de scufundări scurte ale capului în apă, apoi ambii parteneri se poziționează din nou față în față, își ridică corpurile puțin în sus întinzându-și gâtul.

Lebedele cuibăresc preponderent la marginea bazinelor acvatice, unde se dezvoltă stuful, păpura sau rogozul, și își amplasează cuibul masiv plutitor în locuri izolate. Diametrul acestuia este de circa 90-120 cm și o înălțime de aproximativ 80-90 cm. Ponta este formată din 5 – 10 ouă mari cu nuanță de gri, clocite de femelă timp de 34-36 de zile. Când femela părăsește cuibul pentru a se hrăni, protejează ouăle acoperindu-le cu vegetație uscată. Puii eclozați sunt de tip nidifug, care își urmează părinții pe apă după ce se usucă. În primele zile de viață aceștia îi poartă pe spate pentru siguranță. După o îngrijire de aproximativ o lună, puii devin

independenți. La maturitate ajung în mediu 4-6 pui, rareori sunt semnalati 8 pui (fig. 2). Un factor limitativ care reduce succesul reproductiv al speciei *Cygnus olor* este prezența mamiferelor carnivore - vulpi, șacali, vidre și câini-enoți.

După faza de reproducere urmează cea de năpârlire, când păsările mature se adună în grupuri în sectoare mai izolate și pierd capacitatea de a zbura. În locurile de năpârlire rămân pe apă pene care seamănă de la distanță cu un strat de zăpadă. Spre toamnă pot fi observate stoluri de câteva sute de exemplare, multe dintre care mai târziu migrează. Cele care rămân se retrag în bazinele cu ape adânci și pe râuri, unde sunt disponibile resurse de hrană. În perioada iernii în momentele de odihnă ies pe gheață sau rămân pe apă, băgându-și capul sub aripă, la cald.

Grupul găștelor este format din cinci specii: gășca de vară (*Anser anser*), gășca de semănătură (*Anser fabalis*), gărlița mare (*Anser albifrons*), gărlița mică (*Anser erythropus*) și gășca cu gât roșu (*Branta ruficollis*). Găștele sunt adaptate pentru dobândirea hranei mai ales pe sol, dar și în apă, având abilități de înot remarcabile. Atunci când resursele trofice din mediul lor natural sunt limitate, păsările zboară spre terenurile agricole pentru a se hrăni.

Anser anser are penajul de culoare cenușiu-marونیu cu alb în zona abdomenului și sub coadă. Penele de pe spate și aripi au marginile albe. Ciocul și picioarele sunt de culoare roz-portocalie, gâtul lung și gros (fig. 3). Are o greutate de până la 4,5 kg, lungimea până la 90 cm și anvergura aripilor între 140 și 165 cm. Este oapete de vară, specie migratoare parțial, cu o prezență constantă pe tot teritoriul republicii, însă cu distribuție neuniformă, foarte numeroasă în perioada migrației, fiind singura specie de găște care cuibărește în Republica Moldova. Numărul perechilor clocitoare la mijlocul sec. XX era de peste 2000 perechi doar în bazinul r. Nistru (Averin, 1960). Începând cu anii 1980 efectivul speciei a scăzut drastic, fiind estimat în anii 2000 la 10 perechi clocitoare, care cuibăreau exclusiv în sectorul inferior al Prutului (Postolache et al., 2012). Actualmente efectivul păsărilor clocitoare este estimat la 2000 - 2500 perechi, fiind în creștere pe parcursul ultimilor ani.

Sunt păsări monogame cu dimorfism sexual slab pronunțat. Gășca de vară are un comportament agresiv în timpul perioadei de împerechere atât în interacțiunile cu alte specii, cât și cu indivizii din aceeași specie. Cuibul

reprezintă o platformă întinsă, plutitoare sau amplasată pe sol, construită din vegetație uscată și căptușit în interior cu puf și mușchi. Ponta constă din 4-8 ouă albe, cu nuanță verzuie, clocite de femelă timp de cca 28 de zile, timp în care masculul o supraveghează din apropiere. Puii sunt de tip nidifug și își pot urma părinții pe apă la scurt timp după eclozare, iar păsările mature sunt însoțite de boboci, care pasc iarba de pe malul apelor. Când simt prezența pericolului, se retrag rapid în desigurile de pe malul apelor sau în apă.

Se adună în grupuri pentru creșterea puilor, apoi pentru năpârlire. În lunile iunie-iulie găscă de vara năpârlește și își reface penajul complet în august. În această perioadă, păsările sunt inapte de zbor, devenind vulnerabile pentru prădători. Spre toamnă se adună în grupuri tot mai mari și se pregătesc pentru migrație.

Alte specii de găște sunt specii de pasaj sau oaspeți de iarnă pe bazinele acvatice ale republicii.

Anser fabalis este o rață de talie mare, specie de pasaj. Găscă de semănătură este observată în timpul migrațiilor în ecosistemele acvatice ale fl. Nistru, r. Prut și pe unele lacuri din partea de centru și sud a republicii în număr de câteva zeci exemplare

Anser albifrons este o specie de pasaj de talie mare (fig. 4). Gârlița mare este o specie comună la migrație în ecosistemele acvatice ale republicii, frecvent observată la odihnă pe apele de suprafață și la hranit pe câmpurile de graminee și miriștile de porumb, preponderent în luncile Prutului și Nistrului (Munteanu et al., 2008; Savin, 2024). În perioada migrațiilor sunt estimate până la 30000 de exemplare. În ecosistemele favorabile din sectoarele inferioare ale Nistrului și Prutului specia ierneză în număr de 400-800 indivizi. La popasurile din timpul migrației și iarna gârlița mare se hrănește cu boabe de porumb, grâu sau alte graminee rămase după recoltare, cu plantulele răsărite de grâu, rapiță sau a altor culturi agricole de toamnă. În perioada de iernare este o specie gregară, formând grupuri de câteva mii de indivizi, care se hrănesc sau înnoptează împreună.

Anser erythropus este o găscă de talie medie. Gârlița mică este o specie de pasaj observată în ecosistemele acvatice ale ale fl. Nistru, r. Prut și pe lacurile mari în număr de câteva zeci până la 120 indivizi. În

ecosistemele favorabile din zonele umede ierneză câteva zeci de exemplare.

Branta ruficollis este ce mai mică specie de gâște din țară, observată la pasaj și la iernat (fig. 5). Gâsca cu gât roșu este o specie rară cu tendințe de descreștere a populației. La pasaj este observată în număr de câteva sute de exemplare preponderent în luncile Prutului și Nistrului, ierneză cca 200 indivizi, de obicei, în stoluri mixte cu alte specii de anseriforme.

Dintre speciile de rațe *Anas platyrhynchos* este cea mai mare, cea mai numeroasă și răspândită rață din ecosistemele acvatice ale republicii. Femelele au greutatea de 730-850 g și masculii 1400-1700 g. Dimorfismul sexual este bine evidențiat. Masculul este intens colorat, capul și gâtul verde metalic, cu un inel subțire alb la baza gâtului, pieptul este castaniu, corpul cu nuanțe de gri, mai închise dorsal, iar penele din jurul cozii – negre. Femela are o colorație ștearsă, mai apropiată de cea a mediului natural, culoare brun-pestriță cu pete de culoare albă pe coada și aripi. Ambele sexe au deasupra aripilor o dungă lată de culoare albastru – violet metalizat, mărginită de două dungi albe, vizibilă doar în zbor. După năpârlire masculii își schimbă penajul, semănând foarte mult cu femela, doar ciocul fiind galben-verzui la mascul și galben-cenușiu la femelă. Picioarele sunt de culoare gălbui-portocalie.

Este o specie migratoare parțial, cuibăritoare, monogamă pe durata unui sezon de reproducere. La exemplarele migratoare perechile se formează în cartierele de iernare și la migrația de primăvară stolurile sunt formate predominant din perechi. Începând cu luna martie, acestea sunt în căutarea locurilor favorabile pentru cuibărit. Populația clocitoare a raței mari în republică este estimată la cca 15000 perechi.

Încep construcția cuibului de la începutul lunii martie în dependență de temperatura aerului. Perechile cuibăresc separat, dar uneori, în condiții de stufărișuri întinse, pot forma și colonii, amplasând cuiburile la câțiva metri distanță. Cuibăresc și pe sol în vegetație deasă, sub bolovani, în scorburii sau la baza tufelor. În calitate de material de construcție sunt utilizate plantele din preajmă (stuf, papură, rogoz), apoi cuibul se căptușește în interior cu puful smuls de femelă de pe piept. Diametrul cuibului este de 25-27 cm, ponta constă din 8 - 14 ouă de nunață alb-gălbuie, verzuie sau verde-măslinie, clocită de către femelă timp de 26-28 de zile, începând cu depunerea ultimului ou. Dacă prima pontă este

distrusă, depune o a doua pontă, de regulă mai redusă, care constă din 2-6 ouă. Când femela părăsește cuibul pentru a se hrăni, ouăle sunt acoperite cu puf. Puii sunt de tip nidifug și urmează femela la distanțe considerabile (până la 1-3 km) spre apă imediat sau la câteva ore după eclozare. În condițiile noastre femela cu bobocii a fost observată cel mai timpuriu începând cu 12 aprilie. În general, cele mai multe semnalări sunt la începutul lunii mai, cu progenituri cuprinse între 4 și 13 boboci, mai frecvent 6-9 boboci. Bobocii sunt îngrijiți de către femelă până devin apti de zbor, la aproximativ 60-65 de zile. Datorită faptului că femela alege locurile mai ascunse pentru a hrăni și crește puii, de cele mai dese ori se pare că numărul rațelor este mic în teritoriu.

După împerechere masculul părăsește femela și se alătură altor masculi, năpârlind mai devreme. Femelele năpârlesc mai târziu, după creșterea puilor. Nuanțele viu-colorate ale penelor revin spre toamnă, înainte de migrație.

Se hrănește preponderent în apă cu hrană de origine vegetală și animală – plante acvatice, crustacee, melci, insecte și larvele lor, mormoloci și chiar pești mici. Datorită penajului compact și ungerii acestuia cu substanța secretată de glanda uropigiană, rațele își scufundă cu ușurință capul sau o bună parte a corpului în apă fără a se uda. Este o specie foarte activă noaptea și efectuează zboruri zilnice între locurile de înnopțat și cele de hrănire. Se hrănește atât ziua cât și noaptea, fie pe luciul apei, la mal sau pe câmpurile cu cereale. Toamna se întâlnesc efective mari, estimate la 80000 indivizi, dintre care unele grupuri migrează și altele rămân să ierneze (fig. 6). Prezența speciei este ușor identificată de la distanță după sunetele emise de păsări.

Mareca strepera populează aproape toate apele stătătoare cu adâncime mică și care au suficientă vegetație de protecție. Masculul are penajul brun-cenușiu cu penele cozii de culoare neagră și abdomenul alb-gălbui. Are ciocul negru, picioarele portocalii, capul maroniu. Femela este asemănătoare cu rața mare însă are dimensiuni mai mici.

Rața pestră se întoarce din cartierele de iernare în lunile martie-aprilie. Începe construcția cuibului în aprilie. Acesta este amplasat pe sol, bine ascuns în vegetația ierboasă înaltă, uscată, uneori destul de departe de apă. În a doua jumătate a lui aprilie femela depune 8-12 ouă, pe care le incubează timp de 24-28 de zile. Masculii părăsesc zonele de cuibărit la

începutul lunii iulie, cu o lună înaintea femelelor și puilor, deplasându-se spre sectoarele de năpârlire. Încep migrația de toamnă cu o lună mai devreme decât femelele.

În Moldova este destul de rară la cuibărit în bazinele acvatice ale Nistrului inferior și mai frecventă pe Prut, unde cuibăresc câteva sute de perechi. La pasajul de toamnă pot fi observate câteva mii de păsări.

Mareca penelope este o specie de talie medie cu dimorfism sexual accentuat. Masculul are penajul de pe cap și gât de culoare castanie, pieptul rozaliu, lateralele corpului și partea dorsală sunt de culoare gri cu striatii foarte fine, abdomenul este alb, iar coada este gri-albicioasă, înconjurată de penaj de culoare neagră. Ciocul este gri-albăstrui cu vârful negru. Femela are colorație mai pestriță.

Rața fluierătoare este o specie de pasaj și oaspete de iarnă. La migrații poate fi observată în număr de câteva sute de indivizi, iar la iernat numără de la câteva zeci până la 150-200 indivizi.

Spatula clypeata se întâlnește la cuibărit preponderent pe bazinele acvatice din cursurile inferioare ale Nistrului și Prutului, iar în ultimii ani și pe bazinele acvatice mai mari, cu vegetație bogată, din zona centrală și de nord. Masculul are capul verde, pieptul și conturul lateral alb, partea centrală a flancurilor roșie-castanie bine vizibilă din depărtare, spatele și fundul negru. Femela are o colorație maronie cu pete, care o ajută să se camufleze.

Rața lingurar începe perioada de reproducere în aprilie, când femela depune 9-11 ouă, pe care le clocește singură, iar masculul apără teritoriul. Cuiburile sunt amplasate în apropierea apei, direct pe sol, ascunse în vegetație. Incubarea durează 22-27 de zile, iar puii devin zburători la 36-45 de zile.

Toamna se adună în număr mare pe suprafețele mari de apă. Rața lingurar se hrănește cu plante acvatice și nevertebrate acvatice (moluște, crustacee, insecte, viermi) pe care le prinde în sectoarele măloase de țărnișă și apă mică.

Spatula querquedula sosește la cuibărit la începutul lui martie. Masculul are o sprânceană de culoare albă, care se prelungeste spre ceafă. Femela are două dungii de culoare deschisă, deasupra și sub ochi (fig. 7). Oglinda de pe aripi este delimitată de dungii de culoare albă, are culoare verde la mascul și brun-închis la femelă.

Rața cârâitoare cuibărește pe sol în vegetație deasă, de obicei în apropierea apei. Începând cu mijlocul lunii martie femela depune 8-9 ouă, pe care le clocește timp de 21-23 de zile. După cuibărit, adulții năpârlesc pe parcursul a 3-4 săptămâni, timp în care își pierd capacitatea de zbor.

Preferă apele de mică adâncime, ascunse, bogate în vegetație, adiacente zonelor acvatice mai mari, luncilor inundabile sau mlaștinilor. Evită habitatele cu vegetație acvatică foarte înaltă sau foarte densă.

În perioada cuibăritului rața cârâitoare consumă hrană de origine animală: moluște, insecte acvatice, larve, crustacee, mormoloci și pești mici. În alte perioade fenologice se hrănesc preponderent cu hrană vegetală: semințe, rădăcini, tuberculi, frunze, muguri, iarbă.

În ultimii ani se înregistrează o creștere a efectivului populației cuibăritoare, estimată la cca 3000 perechi.

Anas crecca este o specie clocitoare destul de rară în lunca Prutului. Masculul are penajul colorat în nuanțe de verde, cafeniu, gri și maro. Zona pieptului este brună cu pete negre, capul este castaniu-roșcat, iar de la ochi spre ceafă are o dungă verde. Aripile și spatele sunt colorate într-un gri-marro foarte fin și ușor împestritat. Femela are penajul maroniu asemănător femelelor altor specii de rațe. Are un zbor rapid de peste 120 km/ora, neregulat.

Rata mica își construiește cuibul pe sol în desișuri de vegetație în apropierea apei. Femela depune 7-12 oua într-o singură pontă pe an.

Preferă bălțile mlăștinoase, cu vegetație bogată din zonele împădurite, unde își poate găsi cu ușurință hrana. Se hrănește noaptea cu nevertebrate acvatice și hrană vegetală. În ultimii ani au fost înregistrate câteva zeci de perechi cuibăritoare pe lacurile din lunca Prutului – Beleu, Manta, Crihana Veche, precum și în Pruteni, Călinești, Rezervația „Pădurea Domnească”. În perioadele de pasaj atinge efective de 8000-10000 indivizi.

Aythya ferina este o specie clocitoare, parțial migratoare, cu dimorfism sexual pronunțat, cu cioc lung și masiv, adaptat la smulgerea plantelor submerse în timpul hrănirii. Masculul are abdomenul și spatele alb, capul brun-castaniu, gușa negricioasă. Femela are corpul maroniu, abdomenul alb, capul maroniu-deschis cu sprânceana mai deschisă la culoare. Ambele sexe au ciocul cenușiu-albăstrui, la mascul cu o dungă albicioasă la mijloc și picioarele cenușii.

Perechile se formează încă din perioada migrației. Sosește la cuibărit la mijlocul lui martie. Perioada de cuibărit durează din jumătatea lunii aprilie/începutul lunii mai și până la mijlocul lunii iunie. Pentru cuibărit preferă sectoarele mai izolate, cu vegetație bogată și stufăriile din preajma apelor cu o adâncime de 1,2-1,5m. Își instalează cuibul în apropierea apei, pe sol în vegetație densă. Cuibărește pe lacuri, în zonele cu vegetație emergentă abundentă, cuibul fiind amplasat deasupra nivelului apei, pe un substrat format din tulpini de stuf. Ponta constă din 8-10 ouă, clocite de femelă timp de 24-26 de zile. Primele progenituri au fost observate pe lacuri la sfârșitul lunii mai.

Rața cu cap castaniu preferă bazine acvatice de cel puțin câteva hectare, cu adâncime de 1-2 m cu vegetație submersă bogată cu resurse de hrană și înconjurate de vegetație densă de stuf (fig. 8). Este o specie omnivoră, scufundătoare și se hrănește, în special, cu vegetație submersă.

Spre sfârșitul lui septembrie se pregătește de migrație în grupuri de 20-30 indivizi, fiind observată la pasaj în prima jumătate a toamnei. Uneori se reține în sudul republicii până în noiembrie (Munteanu et al., 2012). Prin anii 1980 efectivul speciei *Aythya ferina* a crescut de cca zece ori în sectorul Prutului Inferior, datorită funcționării combinatului piscicol, constituind cca 500 de perechi clocitoare (Știrbu, 1992). În ultimii ani rața cu cap castaniu a semnalat o creștere a efectivelor clocitoare, fiind evaluată la circa 2000 perechi (Munteanu et al., 2022).

Aythya nyroca este o rață de talie medie, oaspete de vară, rar observată la iernat. Dimorfismul sexual este mai puțin accentuat, ambele sexe au colorit general maroniu, cu spatele mai închis. Masculul are capul maroniu cu nuanțe roșcate și irisul deschis la culoare (fig. 9).

Începând cu luna aprilie perechile aleg locuri mai ascunse pentru cuibărit, în stufării sau vegetație compactă, pe malurile apelor adânci. Ponta constă din 8-10 ouă, pe care le clocește femela. Incubarea durează 25-28 de zile, iar puii încep să zboare la cca 60 de zile. În unele sectoare ale Prutului, *A. nyroca* se poate asocia la cuibărit cu alte perechi sau cu chirighița cu obraz alb (*Chlidonias hybridus*), care, în caz de pericol scot sunete stridente. Păsările adulte trec prin faza de năpârlire în iulie – august, iar toamna migrează.

Rața roșie este în declin numeric, efectivul perechilor clocitoare este estimat la 40-50 perechi, iar la iernat sunt semnalate exemplare solitare.

Aythya fuligula este o rață de talie medie cu dimorfism sexual accentuat (fig.10). Rața moțată este oaspete de vară, specie de pasaj și oaspete de iarnă. În perioada de vară au fost înregistrate în număr de cca 20 perechi, însă cuibăritul speciei nu a fost confirmat. La pasaj au fost estimate câteva sute de exemplare (400-600), iar iarna câteva zeci până la 100 indivizi.

Netta rufina este o specie clocitoare rară, oaspete de vară și de pasaj. Este o rață de talie mare cu dimorfism sexual accentuat. Masculul are penajul de pe cap ruginiu-portocaliu, ciocul roșu, corpul negru, iar pe flancuri are două pete mari, albe. Femela este colorată cu diferite nuanțe maronii.

Perioada de reproducere începe în aprilie – mai. Femela depune o singură pontă pe an, formată din 8-10 ouă. Au fost înregistrate la cuibărit doar câteva perechi în sectorul inferior al râurilor Nistru și Prut.

La migrații rața cu ciuf a fost semnalată într-un număr mic de câteva zeci de indivizi.

Tadorna tadorna este o specie de talie medie cu dimorfism sexual slab accentuat. Penajul este alb pe abdomen, partea laterală a corpului, gâtul și capul au culoare verzuie-negricioasă, cu o bandă maro-roșcată pe piept, care este mai extinsă la mascul. Picioarele sunt roz, iar ciocul este roșu aprins, cu o proeminență caracteristică la mascul (fig. 11).

Călifarul alb este o specie monogamă și perechile se mențin pentru o perioadă de timp mai lungă. Reproducerea începe în aprilie – mai, când încep să cuibărească solitar sau în grupuri mici. Cuibul este amplasat în cavități din sol, în goluri de la baza copacilor, uneori direct pe sol, în sectoare ascunse din apropierea apelor. Ponta constă din 6 - 10 ouă clocite de femelă, iar peste o lună și jumătate puii devin capabili de zbor.

În urmă cu 15-20 de ani efectivul păsărilor clocitoare era estimat la 2-3 perechi, însă în ultimii ani numărul perechilor clocitoare a crescut la cca 100, cu tendința de extindere a arealului de cuibărit spre zonele centrale și de nord ale republicii. În perioada de pasaj pot fi observați câteva zeci și chiar sute de indivizi.

Tadorna ferruginea ca și călifarul alb este o pasăre de talie medie cu dimorfism sexual slab accentuat. Are penajul corpului maroniu-roșcat aprins, cel al capului – gălbui, mai deschis pe partea facială. Ciocul,

picioarele și ochii sunt de culoare neagră. Masculul are un inel negru în jurul gâtului și are o greutate puțin mai mare decât femela (fig. 12).

Călifarul roșu este o specie monogamă și în majoritatea cazurilor perechile se mențin pe toată durata vieți. Perioada de reproducere începe în lunile martie – aprilie. Cuibărește preponderent solitar, cuibul fiind amplasat în cavități din sol, copaci, stânci, în vizuinile mamiferelor, uneori destul de departe de apă. Ponta este formată din 6-10 ouă clocite de femelă timp de cca 30 zile.

La începutul mileniului erau semnalate la cuibărit doar 1-3 perechi în sectorul inferior al Prutului (Munteanu et al., 2010). În prezent numărul perechilor clocitoare este estimat la cca 200, cu tendința de extindere a arealului de cuibărit spre zonele centrale și de nord ale republicii. În perioada de pasaj pot fi observate câteva sute de indivizi.

Cele trei specii de ferestrași – ferestrașul mare (*Mergus merganser*), ferestrașul moțat (*M. serrator*) și ferestrașul mic (*M. albellus*) se întâlnesc doar în aspectul hiernal al anului în număr de câteva exemplare.

Rațele americane au început să fie observate în ultimii ani pe lacurile din mun. Chișinău. Acestea sunt specii alogene și au apărut pe bazinele acvatice urbane în urma evadării din grădinile zoologice sau din colecțiile deținătorilor particulari.

Rața mandarin (*Aix galericulata*) a fost semnalată pentru prima dată în 2004 în parcul Dendrariu în perioada de iarnă. În 2017 a fost observată o pereche clocitoare (fig. 13). Rața cu ochi de șoim sau rața de pădure (*Aix sponsa*) a fost semnalată pentru prima dată pe lacul Valea Morilor în iarna anului 2021. A fost observat un individ într-un cârd de rațe mari.

Ordinul Gaviiformes

Gaviiformele (Gaviiformes) sau cufundarii, cufundacii, fundacii este un ordin de păsări acvatice mari cu degete palmate, cele trei degete anterioare fiind unite printr-o membrană înotătoare. Au trunchiul ovoid alungit, turtit dorsoventral, coada este foarte scurtă. Capul este alungit și comprimat lateral, ciocul drept, masiv, turtit lateral, cu apexul ascuțit. Picioarele sunt scurte așezate mult îndărătul corpului. Coapsele sunt încarnate în corp, libere fiind numai tarsurile comprimate lateral, cu marginea anterioară ascuțită, adaptare perfectă la viața acvatică. Penajul este des, aspru, strâns lipit de corp și unsuros. Pe spate au o culoare neagră

și cenușie, cu pete albe, iar pe piept și abdomen o culoare albă. Capul este acoperit în întregime cu tectrice. Rectricile sunt mici și scurte, cufundarii fiind slabi zburători. Dimorfismul sezonier foarte pronunțat, cel sexual aproape lipsește. Își petrec viața aproape tot timpul pe apă.

Cufundarii înoată și se scufundă excelent, fiind strict acvatici. Pe uscat se deplasează foarte anevoios și numai prin târâre. Pe pământ, în afara perioadei de reproducere, ies foarte rar. Se hrănesc mai ales cu pești, în cantitate mică și alte animale acvatice. Sunt păsări monogame. Cuiburile sunt făcute de obicei pe pământ, în imediata apropiere a apei, mai rar plutitoare. Ponta constă din două ouă; mai rar trei sau unul. Ouăle au o culoare închisă, pătate. Puii sunt nidifugi; haina lor de puf este de culoare uniformă.

Acest ordin este reprezentat de o singură familie – Gaviidae cu 2 specii: cufundar mic (fundac cu gușa roșie) – *Gavia stellata* și cufundar polar (fundac polar) – *Gavia arctica*. Cufundarul mic este o specie rară, a fost observat în pasajul de toamnă iar cufundarul polar – în pasajul de primăvară și de toamnă și oaspete de iarnă rar.

Ordinul Suliformes

Ordin este reprezentat de 4 familii în fauna mondială și de o singură familie – Phalacrocoracidae în fauna Republicii Moldova. Familia include 2 specii de păsări acvatice, bune înotătoare, scufundătoare, dar și bune zburătoare, cu corpul alungit, zvelt, acoperit de un penaj în mare parte negru-opac.

Phalacrocorax carbo are lungimea corpului de 84-95 cm, anvergura aripilor de 130-160 cm și o masă corporală de 2600-3700 g. Are penajul negru cu reflexe verzui, ciocul ascuțit încovoiat, asemănător păsărilor de pradă de culoare galbenă și pată albă de la baza ciocului spre obraz.

Microcarbo pygmaeus are lungimea corpului de 45-55 cm, anvergura aripilor de 80-90 cm, iar greutatea este de 565-870 g. Penajul este negru cu reflexe verzui-bronz, coada este lungă, ciocul scurt și gâtul este gros și scurt. În perioada clocitului adulții au o creastă mică deasupra frunții (fig. 12).

Ambele specii au picioarele scurte, cele patru degete dotate cu membrană interdigitală, care ajută la deplasarea prin apă, însă pe uscat au mersul legănat greoi. Își iau cu dificultate zborul de la suprafața apei,

zburând încă câțiva metri paralel cu aceasta. Au dimorfism sexual slab accentuat, sunt păsări monogame, cuibăritoare, coloniale.

Cormoranul mic este oaspete de vară, mai rar se întâlnesc și exemplare care ierneză. Cormoranul mare este un migrator parțial, observat atât vara cât și iarna, în grupuri mari de câteva zeci chiar sute de indivizi care migrează pe distanțe nu prea mari în căutarea hranei, care constă din pește (fig. 14). Hrana o prind de la suprafața apei sau scufundându-se, utilizând de cele mai multe ori un comportament de grup (*Ph. carbo*), în timpul căruia se deplasează încet prin apă asemănător pelicanilor. Deseori, în timpul hrănirii, cormoranilor li se alătură indivizi din speciile *Anas platyrhynchos*, *Chroicocephalus ridibundus*, *Ardea cinerea*, *A. alba*. Iarna, după un ospăț copios, păsările se odihnesc pe malul apelor sau pe crengile copacilor, unde își usucă penele, uneori stând cu aripile întinse. Când simt prezența omului regurgitează hrana, aruncând peștele pe care l-au înghițit anterior.

Perioada de reproducere începe în luna martie sau la începutul lunii aprilie. Sunt specii coloniale, iar coloniile de reproducere numără zeci și chiar sute de perechi în funcție de suprafața habitatului favorabil. Ambii parteneri participă la construcția cuibului, care reprezintă un con, puțin adânc în interior, construit din crenguțe uscate, care este situat la înălțimi cuprinse între 2m și 8 m.

La *M. pygmaeus* împerecherea are loc în cartierele de iernare. Ponta constă din 4-6 ouă verzui, clocite timp de 25-30 de zile de ambii părinți, de la depunerea primului ou. În consecință, și puii apar pe rând, care sunt de tip nidicol, neputincioși. După a șasea zi de viață apare treptat pe corp un puf brun. Puii necesită îngrijirea părinților timp de aproximativ 45 de zile, atunci când penajul este complet și pot zbura. Peștele cu care sunt hrăniți în primele zile este mai întâi digerat apoi regurgitat de către părinți. Când sunt hrăniți deja cu peștișori, îi înghit cu capul înainte pentru a nu se răni. Puii devin independenți la aproximativ 115-125 de zile de la eclozare, alăturându-se părinților în stoluri mari zboară spre ape întinse în căutarea peștelui. După perioada de reproducere cormoranii se adună în grupuri, se hrănesc intens, unii pregătindu-se pentru migrație (fig. 15).

În ecosistemele acva-palustre împădurite ale republicii din luncile sectoarelor inferioare și mediale ale fluviului Nistru și râului Prut, precum și în preajma unor bazine de apă mari (Congaz, Taraclia, Ghidigici, Rezeni,

Dănceni-Nimoreni ș.a.) cuibăresc peste 3000 perechi de cormoran mare, efectivele clocitoare fiind în creștere și păsările devenind din ce în ce mai adaptate la mediul antropic. La iernat au fost observate câteva sute de indivizi. Cormoranul mic este o specie mult mai rară, cu efective clocitoare estimate la câteva zeci de perechi.

Ordinul Pelecaniformes

Ordinul cuprinde păsări de talie mare sau mijlocie, adaptate la viața acvatică, fiind excelente înotătoare, dar și bune zburătoare. Au un trunchi ovoid, scurt și comprimat lateral. Capul este relativ mic iar gâtul lung. Aripile sunt bine dezvoltate, având antebrațul foarte lung. Ciocul este foarte lung și puternic. La majoritatea speciilor, jumătățile mandibulei inferioare sunt legate printr-o piele golașă și dilatabilă, care la pelicani formează o pungă mare, numit sacul gular, în care prinde peștele și care continuă cavitatea bucală. Penajul este abundent și des și este răspândit aproape pe toată suprafața pielii corpului.

Ordinul Pelecaniformes include 5 familii în fauna mondială, inclusiv 3 familii în fauna republicii: Pelecanidae, Ardeidae, Threskiornithidae.

Familia Pelicanidae este reprezentată de 2 specii de pelicani *Pelecanus onocrotalus* și *Pelecanus crispus* fac parte din categoria fenologică oaspeți de vară, însă sunt înregistrați indivizi solitari și pe timp de iarnă. În momentul hrănirii păsările formează un cerc, bat cu aripile în apă zgomotos, mână peștele spre mal sau la un nivel mai scăzut al acesteia pentru a-l prinde. În momentele de repaus ies pe mal unde își curăță penele. În timpul hrănirii pelicanilor li se alătură indivizi de *Phalacrocorax carbo*, *Ardea cinerea*, *A. alba*, *Egretta garzetta*, *Chroicocephalus ridibundus*, care profită de hrana adunată de aceștia.

Pelicanul comun poate fi observat în mod constant în efective mari în zbor sau hrănindu-se pe bazinele acvatice mari din zona de sud a republicii. În ultimii ani specia a fost semnalată și pe bazinele acvatice din zona de centru (fig. 16). Pelicanul creț a fost înregistrat până în prezent doar în sectorul inferior al Prutului (fig. 17) și recent în Nistrul inferior într-un număr redus, de cca 10-40 indivizi (Nistoreanu et al., 2023; Romanovich, 2024).

Familia Ardeidae include 11 specii de păsări de talie medie și mare, majoritatea cu gât lung și picioare lungi. Lungimea corpului variază între 30 cm și 100 cm, iar greutatea corpului între 150 g și 2000 g.

Ixobrychus minutus este cea mai mică specie de stârc din fauna republicii, cu lungimea corpului de 28-35 cm și greutatea de până la 150 g. Prezintă dimorfism sexual: masculul are spatele, creștetul și penele de zbor de culoare neagră, abdomenul alb-gălbui, iar femela are colorație mai palidă, spatele și abdomenul fiind cu striații. Ciocul este galben, iar picioarele sunt verzui-galbene (fig. 18).

Stârcul pitic este specie clocitoare, oaspete de vară și de pasaj. Are un mod de viață solitar, ascuns, însă poate fi recunoscut după sunetele emise de păsările aflate în desigurile de stuf sau sălcis, unde se camuflează ușor datorită coloritului și siluetei.

După formarea perechii și alegerii locului pentru cuibărit, partenerii se apucă de construcția cuibului în perioada mai – iunie. Cuibul de formă conică amplasat în stufăriile dense, în copaci sau arbuști creșcuți în vegetația palustră, este confecționat din stuf și crengi, căptușit în interior cu fragmente de plante mai fine. Ponta este alcătuită din 4-8 ouă de culoare albă, clocite timp de 16-21 de zile de ambii părinți. Puii de tip nidifug sunt de diferite vârste, acoperiți de un puf galben-portocaliu. Aceștia au nevoie de îngrijirea părinților timp de 14-16 zile după care părăsesc cuibul. Doar la 26-30 de zile devin ași de zbor. Migrează spre cartierele de iernare începând cu ultima decadă a lunii august.

Consumă hrană de origine animală – preponderent insecte acvatică, dar și pești, păsări de talie mică și ouăle acestora, reptile, amfibieni, moluște, crustacee etc. Efectivul populației clocitoare este estimat la 1500 perechi cu tendință stabilă.

Botaurus stellaris este o specie de stârc de talie mare, cu dimorfism sexual redus, masculul fiind puțin mai mare decât femela. Are lungimea corpului de 65 - 80 cm, anvergura de 125 - 135 cm și greutatea de 700 - 2000 g. Colorația penajului este maronie-gălbui pestriță, ceea ce ajută la camuflarea păsărilor în stufărișuri. Creștetul capului este negru, ciocul este galben, iar picioarele sunt scurte, de culoare verzuie-galbenă.

Reproducerea durează din martie până în iulie. Cuibul, amplasat pe platforme formate din vegetație acvatică, este construit de femelă din stuf uscat, frunze și alte materiale vegetale. Pontă constă din 2 - 6 ouă, clocite

de femelă timp de 25 - 26 zile. Puii încep să părăsească cuibul după cca 50 de zile, dar mai sunt hrăniți încă 15 - 20 zile.

Ardea alba este o specie de stârc de talie mare, fără dimorfism sexual. Coloritul general al penajului este alb, ciocul lung și galben, care devine închis în perioada de cuibărit, picioarele sunt negre (fig. 19). Lungimea corpului atinge 85-100 cm, iar greutatea – 700-1700 g.

Egreta mare este o specie clocitoare, oaspete de vară, de pasaj, însă unele exemplare rămân și peste iarnă dacă nu sunt condiții climatice severe. Primăvara păsările care au migrat sosesc din cartierele de iernare începând cu a doua decadă a lunii martie. Perioada de reproducere demarează în a doua jumătate a lunii aprilie, atunci când masculii manifestă un comportament teritorial. Partenerii execută un dans nupțial, după care are loc copularea. Cuibăresc solitar sau în colonii în stufării sau în pădurile de sălcii inundabile, adesea în colonii mixte cu alte specii de stârci și cu cormorani: *Nycticorax nycticorax*, *Egretta garzetta*, *Ardea cinerea*, *Ardeola ralloides*, *Platalea leucorodia*, *Phalacrocorax carbo*, *Microcarbo pygmeus*. Ponta este formată din 2-5 ouă de nuanță albastră- verzuie pală și sunt clocite atât de mascul, cât și de femelă, timp de aproximativ 23 - 24 de zile. Puii eclozați sunt de tip nidicol, neajutorați și necesită îngrijirea părinților timp de 2-3 săptămâni, devin ați de zbor peste 45-60 zile.

Consumă hrană diversificată de origine animală – pești, broaște, șerpi, insecte acvatice, crustacee, iar pe uscat consumă reptile, amfibieni, păsări și mamifere de talie mică. Efectivele clocitoare ale speciei sunt estimate la cca 2000 perechi, cu o tendință de creștere în ultimii ani. Cele mai mari efective sunt înregistrate în perioada migrației de toamnă, atunci când se hrănesc intens înainte de a migra. La iernat au fost observate câțiva zeci de indivizi în iernile blânde.

Ardea cinerea este o specie de stârc de talie mare, cu dimorfism sexual slab pronunțat, care se manifestă prin talia ceva mai mare a masculilor. Lungimea corpului este de 90-100 cm, greutatea de 1000- 2000 g și anvergura aripilor de 175-195 cm. Penajul este colorat în cenușiu de diferite nuanțe, cu creștetul, fruntea și lateralul capului de culoare albicioasă, în contrast cu sprânceana lată de culoare neagră, care se extinde până în spatele capului prin pene lungi, elegante. Pe partea ventrală penajul este albicios, cu pete negre aranjate în șiruri pe gât și piept (fig.20).

Specie clocitoare, oaspete de vară, de pasaj, care, uneori, rămâne la iernat. Primăvara păsările care au migrat încep să sosească timpuriu, încă de la începutul lunii martie. Imediat după sosire, masculii aleg locuri favorabile pentru cuibărit și încep atragerea femelelor. De obicei, cuiburile din anii precedenți le ocupă masculii mai bătrâni, care le păzesc până la atragerea unei femele. Cuiburile amplasate în copaci, uneori la înălțimi considerabile, sunt construite din crenguțe și alte părți vegetale aduse în cioc, fiind utilizate mai mulți ani la rând. După ce masculul reușește să atragă o femelă la locul său de cuibărit, începe o serie de comportamente de curtare, un dans care include întinderea gâtului, ridicarea și mișcarea capului, precum și bătaia din aripi. În cazul în care femela îl acceptă, perechea se implică în comportamente de îngrijire reciprocă. În acest moment, masculul și femela formează o pereche care va rămâne împreună pe întreaga durată a sezonului de reproducere. Este o specie colonială, deseori formând colonii mixte cu alte ardeide. Ponta constă din 2-6 ouă de nuanță albastră-varde deschisă. Clocirea ptei este realizată în mare parte de femelă timp de 23-30 zile. În primele zile de viață puii sunt hrăniți direct de către părinți iar apoi hrana este regurgitată de către aceștia direct în cuib. Din această cauză puii intră mereu în competiție pentru hrana și îngrijire parentală, iar de multe ori se împing unul pe altul din cuib. După 45-55 de zile devin ași de zbor, se adună în grupuri de câțiva indivizi și se hrănesc intens pentru a suporta primul zbor lung în calea migrației.

Stârcul cenușiu este o specie carnivoră, hrănindu-se preponderent cu pești, dar consumă și amfibieni, reptile, moluște, crustacee, insecte acvatice, micromamifere, păsări și puii acestora. Este o specie comună cu un efectiv estimat la peste 2000 perechi clocitoare.

Nycticorax nycticorax este o specie de stârc de talie medie, fără dimorfism sexual. Lungimea corpului este de cca 60 cm, greutatea de 500-1000 g și anvergura aripilor de 90-100 cm. Colorația ambelor sexe este neagră pe cap și spate, cenușie pe aripi, albicioasă pe abdomen. Pe ceafă are două pene lungi, albe, bine evidențiate în perioada de reproducere.

Stârcul de noapte se încadrează fenologic în categoria oaspete de vară, specie cuibăritoare, care își face apariția la începutul lunii aprilie. Cuibărește în coloniile monospecifice sau mixte. Imediat după formarea perechii, partenerii încep construcția cuibului nou sau amenajarea celui vechi, în sectoare ascunse, în copaci sau desigururi de stof. Cuiburile sunt

construite din crengi sau stuf. Femela depune 3-5 ouă de culoare albastră-verzuie, incubarea durează 21-24 de zile. Puii eclozați sunt de tip nidicol și necesită îngrijirea părinților până la aproximativ 40-50 de zile, atunci când devin apți de zbor.

La fel ca și alte specii de stârci, consumă cea mai diversă hrană de origine animală. Efectivul speciei este estimat la cca 1000 perechi clocitoare.

Egretta garzetta este o specie de stârc de talie medie, cu dimorfism sexual redus, masculul fiind puțin mai mare decât femela. Lungimea corpului este de 55 - 65 cm, greutatea de 300 - 700 g. Are colorația corpului albă, picioare negre cu degete galbene, ciocul negru, baza ciocului fiind uneori galbenă. În penajul nupțial prezintă două pene albe, foarte lungi și elegante, care pornesc de pe ceafă (fig. 17).

Egreta mică este oaspete de vară, specie cuibăritoare. Primele exemplare sosesc pe la sfârșitul lunii martie, migrația în masă având loc în luna aprilie. Tot atunci are loc formarea perechii care cuibărește în colonii mixte alături de alte specii de ardeide și cormorani. Cuiburile pot fi amplasate atât pe arborii tineri de sălcii, cât și în stufării, utilizând în calitate de materiale de construcție fragmente de crenguțe sau bucăți de stuf. Ponta este alcătuită din 3-6 ouă de culoare albastră-verzuie, clocită de ambii părinți, timp de 21-24 de zile. Puii sunt de tip nidicol, cu mici formații pufoase pe cap și pe vârful aripilor. În câteva zile corpul acestora treptat se acoperă cu un puf alb, transformat apoi în pene. În primele ore de viață puii sunt neajutorati și nu pot ridica nici măcar capul. Până la vârsta de aproximativ 45-50 de zile puii pot să se deplaseze în afara cuibului, agățându-se de crengi după care devin apți de zbor. Înainte de a migra, păsările se adună în grupuri și intensifică activitatea de hrănire.

Este o specie carnivora oportunistă, consumând insecte terestre și acvatică, moluște, crustacee, păianjeni, viermi, dar și vertebrate, precum amfibieni, reptile, păsări de dimensiuni mici și o varietate mare de specii de pești de dimensiuni mici. Ultimii indivizi părăsesc teritoriul în luna octombrie, rar fiind observate exemplare solitare și în luna noiembrie sau decembrie. Este o specie destul de rară, iar efectivul populației clocitoare este estimat la cca 300 perechi.

Ardeola ralloides este o specie de stârc de talie mai mică, cu dimorfism sexual slab pronunțat, cu lungimea corpului de 40-50 cm și

greutatea de 230-350 g. Penajul nupțial are colorit cu nuanțe gălbui, deschis pe piept și flancuri și închis pe spate, abdomenul este albicios (fig. 18). Baza ciocului devine albăstruie în perioada de reproducere.

Stârcul galben este oaspete de vară, specie cuibăritoare, care sosește din cartierele de iernare în luna aprilie. Cuibărește în colonii mixte, în stufării sau pe sălcii, la distanțe nu prea mari de la suprafața apei sau solului. La construcția sau amenajarea cuibului participă ambii parteneri. În calitate de materiale de construcție utilizează fragmente de crengi sau bucăți de la tulpinile de stuf. Ponta constă din 2-6 ouă de nuanță verde-albăstruie, clocită în mare parte de către femelă timp de 22-24 de zile. Puii sunt de tip nidicol și au nevoie să fie îngrijiți de către părinți timp de aproximativ o lună, iar după o lună și jumătate devin apti de zbor. La câteva zile pe corpul acestora crește un puf galben-oranj care se transformă treptat în pene.

Este o specie carnivoră. Efectivul populației clocitoare este estimat la cca 100 perechi, care cuibăresc în sectoarele inferioare ale fl. Nistru și r. Prut. Este o specie rară cu tendințe de descreștere.

Ardea purpurea este un stârc de talie mare, lungimea corpului este de 70-90 cm și greutatea de 550-1200 g. Nu prezintă dimorfism sexual, ambele sexe având colorația caracteristică a gâtului, abdomenului și părții anterioare a aripilor maro-roșcată, spatele și aripile cu nuanțe gri-cenușii (fig. 19).

Stârcul roșu este o specie clocitoare, oaspete de vară și de pasaj. Sosește din cartierele de iernare în luna martie și începe reproducerea la sfârșitul lunii aprilie. Cuibul este masiv, confecționat din stuf și amplasat în sectoare dense de stuf, inundabile. Cuibărește în colonii monospecifice, dar și în colonii mixte cu alte specii de ardeide. Ponta constă din 2-6 ouă, incubarea cărora durează 25-30 de zile, iar puii devin zburători și părăsesc definitiv cuibul după 45-50 de zile.

Este o specie puțin numeroasă, efectivul populației cuibăritoare este estimat la 40-60 perechi. Pleacă spre țările calde începând cu luna septembrie, iar în zona Prutului Inferior au fost observate exemplare solitare și în luna octombrie. Își dobândește hrana preponderent de origine animală stând nemișcat în apele nu prea adânci din vecinătatea stufărișului și păpurișului.

Platalea leucorodia este o specie de pasăre de talie mare cu lungimea corpului de 80-90 cm și greutatea de 1100-1900 g. Nu prezintă dimorfism sexual, ambele sexe au penajul alb, iar în perioada de reproducere, la baza gâtului aparere un inel galben, aceeași culoare o are sub bărbie. Ciocul este lung, negru și lat, cu aspect specific sub formă de lopată, de unde își are denumirea populară (fig. 25).

Lopătarul este oaspete de vară, specie cuibăritoare și începe perioada de reproducere în aprilie. Este o specie ce cuibărește în colonii monospecifice sau mixte, alături de ardeidae și țigănuși, în stufăriș, sălcii sau pe arborii se salcie. Cuiburile sunt construite din crenguțe și tulpinile plantelor acvatică, amplasate în stof dens sau pe copaci. Ponta constă din 3-5 ouă albicioase cu pete roșii-maronii, clocită alternativ de către ambii părinți timp de 24-25 de zile. Puii sunt de tip nidicol și au nevoie de îngrijirea părinților timp de 45-50 de zile, după care devin zburători.

Toamna se asociază în grupuri și se hrănesc intens pentru a suporta zborul din timpul migrației. În timpul migrației de toamnă au fost numărate până la 170 indivizi, care se hrănesc la marginea bazinelor acvatică stătătoare, sau în apa mică cu fund mâlos. În unele ierni au fost observați câțiva indivizi, care au rămas la iernat în habitatele umede din zona de sud. Efectivul păsărilor clocitoare este estimat la cca 30 perechi, cu tendința de creștere.

Plegadis falcinellus este o specie de talie medie, cu lungimea corpului de 55-65 cm și o greutate de 350-800 g. Nu prezintă dimorfism sexual, cu colorație în general închisă cu luciu metalic în lumină soarelui. În penaj nupțial gâtul și abdomenul au nuanțe cărămizii-închise. Ciocul este lung și curbat în jos (fig. 26).

Țigănușul sosește din cartierele de iernare în luna aprilie, tot atunci începe și perioada de reproducere. Pentru cuibărit se asociază cu perechile de stărți și lopătari. Cuiburile sunt construite din crenguțe și fragmente de vegetație acvatică, amplasate în arbori sau tufe înalte și foarte rar în stufăriș, preferând etajele superioare. Femela depune de obicei 3-4 ouă, incubarea durează 20-23 de zile, iar puii devin apți de zbor după aproximativ 25-29 de zile. Puii sunt nidicoli și necesită îngrijirea părinților. Cu trecerea timpului corpul acestora se acoperă cu puf negru, care se transformă ulterior în penaj negricios.

Toamna iarăși se asociază în grupuri, uneori cu *Egretta garzetta* pentru a inspecta marginea apelor în căutarea hranei. Părăsesc teritoriul republicii începând cu luna septembrie, uneori în octombrie. Efectivul populației cuibăritoare este destul de mic, estimat la 20-30 perechi, cu tendință stabilă.

Bubulcus ibis a fost observat foarte rar în perioada de vară, uneori cu apariții la o distanță de câțiva ani doar în lunca Prutului Inferior. Stârcul de cireadă își caută hrana prin vegetația din luncile inundabile ale bazinelor acvatice (fig. 27). Prezența păsărilor adulte vara și a juvenililor toamna, poate fi un indiciu de cuibărit al speciei.

Ordinul Ciconiiformes

Ordinul este reprezentat de o singură familie – Ciconiidae, din care fac parte păsări de talie mare, cu gât și picioare lungi și cioc alungit, care trăiesc de preferință prin locuri mlăștinoase și la marginea apelor. Familia include 5 genuri, doar unul fiind prezent în republică – *Ciconia* cu 2 specii.

Ciconia ciconia este o specie de talie mare, care nu prezintă dimorfism sexual, cu lungimea corpului de 90-110 cm, greutatea de 2500-4000 g și anvergura aripilor de cca 200 cm. Colorația penajului este albă, cu vârful aripilor negre, iar picioarele și ciocul sunt de culoare roșie aprinsă (fig. 28).

Barza albă este o specie antropofilă, clocitoare, oaspete de vară și migratoare. În perioada migrației de primăvară se întâlnesc indivizi care doar tranzitează zona, păsări care se opresc pe malul apelor sau pe terenurile agricole proaspăt arate, precum și exemplare care cuibăresc. Își face apariția începând cu luna martie și începe reproducerea la sfârșitul lunii martie – începutul lunii aprilie Primii sosesc masculii care ocupă cuiburile vechi (frecvent refolosite de aceeași pereche) și imediat încep să le amenajeze. Cuiburile sunt mari, confecționate din bucăți de crengi aduse în cioc și alte resturi vegetale. În ultimii ani s-a observat că berzele pot aduce în cuib bucăți de stofă sau pungi din plastic. Cuiburile sunt amplasate pe cele mai diverse tipuri de suporturi: pe stâlpi de electricitate, pe clădiri, hogeaguri, pe monumente, în copaci bătrâni și chiar pe macarale. Distribuția cuiburilor de barză albă pe teritoriul republicii este neuniformă. Cea mai mare densitate a populației s-a înregistrat de-a lungul fl. Nistru și

r. Prut, în zonele cu o vastă rețea de râuri mici și iazuri, precum și cu zone umede parțial (Munteanu et al., 2017).

Clocitul demarează după depunerea primului ou. Femela depune în mediu 3-4 ouă de culoare albă, clocite timp de 33-34 de zile de ambii parteneri. Puii sunt îngrijiți aproximativ 2 luni, timp în care aceștia luptă pentru hrană și pentru atenția părinților. În zilele cu arșiță adultul din cuib, ține aripile sub forma unei umbrele și apără puii de razele solare. Până ajung apti de zbor, puii capătă un penaj asemănător păsărilor mature. Numărul puilor ajunși la maturitate este de 1-2 în cuib, foarte rar 3. După ce părăsesc cuibul aceștia mai revin în el ceva timp, apoi se retrag în preajma apelor, acolo unde în grupuri mici își dobândesc hrana.

Pentru a se hrăni berzele vizitează pajiștile ierboase, malurile cu ape de mică adâncime, precum și terenurile agricole din vecinătate. Dieta barzei este de origine animală. Spre sfârșitul verii pot fi observate stoluri de câteva zeci de indivizi, uneori au fost înregistrate 300-500 de exemplare care pornesc pe calea migrației. Efectivul speciei este în creștere, în multe localități din republică fiind înregistrate cuiburi, iar populația clocitoare este estimată la 1300 perechi.

Ciconia nigra este o specie de pasăre de talie mare cu dimensiuni corporale similare cu ale barzei albe. Nu prezintă dimorfism sexual, păsările au capul, pieptul, gâtul și spatele negre, cu luciu metalic verzui-violet, iar abdomenul este alb. Adulții au ciocul și picioarele roșii, iar juvenilii gri-verzui (fig. 29).

Barza neagră este o specie migratoare, oaspete de vară, clocitoare, sosește în luna martie și la sfârșitul lunii începe reproducerea. Perechile cuibăresc izolat. Cuiburile sunt de dimensiuni mari, confecționate din crengi și căptușite cu iarbă și mușchi, amplasate pe copaci bătrâni și înalți, la o înălțime considerabilă de peste 10 m. Ponta constă din 3-4 ouă, clocite timp de 32-38 de zile, iar după cca 70 de zile puii devin zburători. Este o specie foarte rară, greu de observat la cuibărit. Efectivul păsărilor cuibăritoare este estimat la 10-12 perechi, cu tendință constantă.

Ordinul Gruiformes

Ordinul include 6 familii actuale în fauna mondială, dintre care 2 se regăsesc în fauna republicii: Gruidae (cocorii) și Rallidae (cârsteii). Sunt

păsări alergătoare sau bune înotătoare cu dimensiunile corpului foarte variate, fiind de talie mică, mijlocie și mare.

Grus grus este o pasăre de talie mare, înaltă, cu lungimea corpului de 100–130 cm, greutatea de 3000–6000 g și anvergura aripilor de 180–240 cm. Nu prezintă dimorfism sexual, masculii fiind puțin mai mari decât femelele. Are un penaj cenușiu în cea mai mare parte a corpului, maroniu mai întunecat pe spate și mai deschis pe piept și aripi, gât negru, pe creștet prezintă o pată roșie – coroana, lateral dungi albe ce prelungesc spre gâtul lung. Ciocul este scurt, picioarele sunt lungi, adaptate la deplasarea pe substrat mlăștinos.

Cocorul este o specie de pasaj, care preferă mlaștinile, luncile izolate cu vegetație ierboasă. Se hrănește cu rădăcini, rizomi, fructe, frunze, insecte, viermi, mamifere mici, amfibieni, ouă și pui de pasăre.

A fost observat foarte rar la pasaj sau câte 1-5 indivizi la sfârșitul verii și toamna, pe malurile bazinelor acvatice în căutarea hranei. Cel mai mare număr înregistrat a fost de 23 indivizi, care se hrăneau în luna octombrie 2022 pe malul lacului Belevu (fig. 30).

Dintre speciile de cârstei, care duc un mod de viață acvatic și semiacvatic în Republica Moldova se întâlnesc 5 specii migratoare, oaspeți de vară și cuibăritoare.

Rallus aquaticus este o pasăre de talie medie, cu lungimea corpului de 20-25 cm, greutatea de 100-150 g, masculul fiind ceva mai mare decât femela. Are penajul pe spate brun-măsliniu, cu pete întunecate, iar pe partea ventrală cenușiu-albastru, flancurile cu benzi albe și negre. Are ciocul roșcat, mai lung decât capul, coada scurtă și picioarele lungi, roz-alburii, înzestrate cu degete subțiri și lungi adaptate la deplasarea prin baltă. Irisul este brun-roșcat.

Cârstelul de baltă este o specie clocitoare, oaspete de vară, semnalată uneori la iernat în iernile blânde, în sectorul inferior al Prutului (Paladi, 2020). Monogamă, cuibărește în perechi solitare sau în grupuri mici. Cuibul este plasat în vegetația deasă, deseori în stuf sau papură, aproape de ape puțin adânci sau pe tulpinile plantelor acvatice, de-asupra apei, mai rar pe pământ sau pe trunchiuri de copac. Femela depune în perioada martie-iunie o pontă formată din 5-12 ouă gălbui stropite cu brun. Clocesc preponderent femelele timp de 19-22 de zile. Destul de frecvent perechile

depun a doua pontă. Puii sunt nidifugi, fiind îngrijiți și hrăniți de ambii părinți.

Are un mod ascuns de viață și poate fi rar întâlnit prin stufăriș, fiind mai activ în amurg și noaptea. Populează bălțile nămolose cu stufăriș și cele din sectoarele forestiere, a fost observată și în sectoarele marginale cu vegetație acvatică bogată ale lacurilor și iazurilor. Se hrănește cu diverse nevertebrate, uneori consumă și hrană vegetală. Este o specie rară cu tendința de descreștere a efectivului, estimat în prezent la cca 200 perechi clocitoare.

Porzana porzana este mai mică decât specia precedentă, are lungimea corpului de până la 23 cm, greutatea corpului de 60-130 g. Penajul pe spate este de culoare brun-măslinie, cu multe pete longitudinale albicioase și negre, flancurile cu dungi transversale cafenii-deschise, gâtul și gușa cenușii punctate cu alb, abdomenul alb. Picioarele au degete lungi, înguste și sunt de culoare verde. Are ciocul scurt, gălbui, roșu la bază.

Crestelul pestriț este o specie clocitoare, oaspete de vară, monogamă, solitară. Perechile se formează atât în locurile de iernat, cât și în regiunile de reproducere. În mai femela depune de obicei 8-12 ouă gălbui pătate cu brun. Incubația durează 18-24 de zile și este asigurată de ambii părinți, dar mai mult de femelă. O pereche poate cuibări de 2 ori într-un sezon de reproducere. Puii sunt nidifugi, ies din ou acoperiți cu un puf negru, lucios, au ciocul roșu la bază și alb la vârf. Puii își urmează părinții care le asigură hrana și devin zburători peste o lună și jumătate.

Trăiește în locuri umede, mlăștinoase, bogate în vegetație: mlaștini, pajiști umede, bălți, marginile ierboase ale lacurilor precum și râurile lent curgătoare. Consumă hrană de origine animală și vegetală. În septembrie migrează spre sud. Efectivul populației clocitoare este estimat la 220-300 perechi.

Zapornia parva este o pasăre acvatică mică, cu dimorfism sexual – masculul are spatele maroniu și partea inferioară albastră-cenușie, iar femela are culori mai șterse de nuanțe brun-gălbui.

Crestelul cenușiu este o specie clocitoare, oaspete de vară, caracteristică zonelor umede, cu multă vegetație, preferă stufărișurile dese de la marginea bălților sau vegetația de mlaștină cu frunze mari pe care adesea merge. Sosește în aprilie și începe să cuibărească în vegetația din

apropierea apelor sau în cea de pe lacuri. Are două ponte din 6-9 ouă pe an, în mai și pe la sfârșitul lunii iunie, clocite timp de cca 20 de zile.

Până în anii 1970 era o specie destul de comună, răspândită în ecosistemele acvatice și palustre, cu efective de cca 200 perechi clocitoare. La începutul mileniului populația s-a micșorat și era estimată la 80-150 perechi cuibăritoare (Munteanu et al., 2010). Actualmente, starea speciei este foarte puțin cunoscută și sunt necesare cercetări suplimentare.

Zapornia pusilla este o pasăre acvatică mai mică decât specia precedentă, cu corp robust, coadă scurtă, adesea ținută în sus, capul și ciocul relativ mici. Nu prezintă dimorfism sexual, penajul pe spate are nuanțe maronii, abdomenul este gri-albăstrui.

Creștețul mic este o specie clocitoare, oaspete de vară, cu particularități biologice similare creștețului cenușiu.

Este o specie omnivoră cu mod de viață extrem de ascuns. Până în anii 1970, deși era puțin numeroasă, putea fi întâlnită în majoritatea habitatelor acvatice favorabile (Averin, Ganea, 1970). Spre sfârșitul secolului trecut a devenit foarte rară cu tendință de descreștere a efectivului (Jurminsky, 2011). Actualmente, starea speciei este foarte puțin cunoscută și sunt necesare cercetări suplimentare.

Crex crex este o specie de talie medie cu lungimea corpului de 20-26 cm și greutatea de 130-200 g. Are un colorit gri - maroniu, pestrizat, este ruginiu pe flancuri, iar pe piept, gât și cap este gri albăstrui.

Cristelul de câmp este o specie clocitoare, oaspete de vară, monogamă, cuibărește solitar. Cuibul, confecționat din tulpini de plante ierboase și crenguțe, este amplasat pe sol. De regulă, au 2 ponte în perioada aprilie – iunie, care conțin 6-10 ouă, clocite timp de 17-19 zile.

Consumă hrană animală și vegetală. Preferă sectoarele din apropierea bazinelor acvatice, luncile umede. În ultimele decenii are tendința de descreștere, efectivul populației clocitoare era estimat la 100-200 perechi cu 15-20 ani în urmă. Actualmente, starea populației este necunoscută și sunt necesare cercetări direcționate.

Gallinula chloropus este o specie comună, de talie medie (lungimea de 30-34 cm, greutatea de 270-300 g), cu penaj negru-cenușiu, cu o dungă albă pe părțile laterale ale corpului și cu o pată albă sub coadă. Picioarele sunt galben-verzui, fruntea și baza ciocului sunt roșii, vârful ciocului este galben (fig. 31).

Găinușa de baltă cuibărește la marginea apei în vegetație deasă (stufăriș, rogoz), la mică înălțime, aproape de suprafața solului sau în arbori mici. Sosește devreme, martie sau chiar în februarie și formează perechi, în general, monogame. Depun două ponte pe an, din 6-12 ouă gălbui, cu puncte brun-roșcate, în perioada martie – iunie. Ambii parteneri clocesc timp de 19-22 de zile, după care hrăniți puii eclozați negricioși, cu creștet ruginiu și cioc roșu. La vârsta de 35 de zile puii devin zburători, iar după 40-50 de zile încep să-și dobândească hrana independent.

Trăiește în bălți, iazuri și lacuri cu vegetație acvatică abundentă înaltă pe maluri, hrana este de tip mixt. Are tendință de antropofilie și poate fi frecvent întâlnită în parcurile din localități în apropierea apei. În septembrie migrează spre locurile de iernat, dar în iernile blânde unele exemplare rămân pe apele neînghețate. Poate înota și se scufundă foarte bine cu toate că degetele nu au membrane sau lobi înotători, ci sunt mult alungite spre a-i permite mersul pe frunzele plutitoare. Zborul este greoi și scurt, la înălțimi joase, la înălțare pasărea bățând apa, pe o distanță de câțiva metri, cu picioarele, care-i atârnă și după ce s-a înălțat.

Este o specie cu răspândire largă în ecosistemele naturale și antropizate, cu efectiv stabil al populației, la cuibărit fiind estimate 8000-10000 perechi.

Fulica atra este o specie comună, de talie medie, prezentă aproape în toate bălțile cu stuf și papură, pe lângă lacurile, iazurile cu vegetație abundentă. Are lungimea corpului de 36-39 cm, greutatea de 650-1000 g și anvergura aripilor de 70-80 cm, nu prezintă dimorfism sexual. Penajul este relativ uniform negru-cenușiu, capul este mic și rotund, de culoare neagră, contrastând puțin cu restul corpului, iar ciocul alb continuă cu un scut facial alb (fig. 32). Picioarele sunt puternice, de culoare galben-verzui, cu degetele lungi, lobate.

Lișița înoată foarte bine și se cufundă frecvent în apă după hrană. Deși se înalță greu de pe apă, bățând pe distanțe mari apa cu picioarele, după ce ajunge în aer poate parcurge, cu ușurință, distanțe foarte mari. Este o specie monogamă și extrem de teritorială în sezonul de împerechere, fiind agresivă față de exemplarele din propria specie sau din alte specii. Perioada de reproducere se desfășoară între lunile februarie și septembrie, mai intens în perioada martie – iulie. Cuibul este construit de ambii părinți, din tulpini, frunze, rădăcini, scoarță și alte materiale vegetale, putând fi ridicat atunci

când nivelul apei crește. Depune 2 ponte, formate din 3 - 10 ouă, clocite de ambii parteneri pentru o perioadă de 21-26 zile. Puii nidifugi sunt acoperiți cu puf cenușiu pe spate și negru pe cap, creasta golașă, roșcată, ciocul roșcat cu vârful alb, picioarele gri-negricioase, hrăniți la cuib pentru 4-6 zile, apoi sunt îngrijiți de ambii părinți (fig. 112).

Este o specie numeroasă, larg răspândită în ecosistemele naturale și antropizate, inclusiv în cele urbane, la cuibărit fiind estimate circa 23000-25000 perechi.

Ordinul Charadriiformes

Ordinul include specii limicole din 19 familii, iar pe teritoriul republicii se întâlnesc reprezentanți din 7 familii. Sunt specii de păsări foarte diverse din punct de vedere ecologic, etologic și morfologic. Unele păsări au ciocul sau picioarele lungi, având aspecte foarte diferite, forma lor diferind în funcție de medul de hrănire și de mediul de viață. Au la picior trei degete, aproape toate clocesc pe sol, pe malurile apelor. Puii sunt nidifugi, părăsesc imediat cuibul după eclozare și sunt capabili să se hrănească singuri.

Gallinago gallinago este o limicolă de talie medie cu lungimea corpului de 25-28 cm și greutatea de 90-140 g. Penașul prezintă pe un fond brun deschis desene brun întunecate și brune-gălbui, ultimele formând în lungul spatelui 4 linii curbe, mai deschise. Pe cap alternează în lung 6 benzi întunecate cu zone mai deschise. Ciocul are lungimea de cca 7 cm și este de culoare brună-gălbuie (fig. 33). Pornirea în zbor este zigzagată și însoțită de strigăte răgușite.

Becașina comună sosește la cuibărit începând cu luna martie. Cuplul reproductiv este monogam și se menține pe durata sezonului de reproducere. Cuibul se amplasează pe sol, pe mici proeminente uscate, bine ascuns în vegetația deasă. Femela depune 2 ponte a câte 3-5 oua în perioada aprilie-iunie, pe care le clocește timp de 18-20 de zile. Puii părăsesc cuibul după 19-20 de zile.

Hrana este preponderent de origine animală. Este o specie rară la cuibărit, efectivul perechilor fiind necunoscut, iar la pasaj este comună în majoritatea ecosistemelor palustre.

Gallinago media este o specie de pasaj, asemănătoare la aspect cu becațina comună, însă are dimensiuni mai mari și ciocul mai scurt. Becațina mare rareori poate fi observată în timpul migrațiilor.

Lymnocyptes minimus este o specie de pasaj de talie mică cu greutatea de până la 70 g. Becațina mică a fost observată la migrații în cârduri de câteva zeci de indivizi și foarte rar în perioada de iarnă (Jurminsky, 2011).

Calidris pugnax este o specie migratoare, comună la pasaj. Bătăușul a fost observat în număr de la câteva zeci până la câteva sute de indivizi pe diverse bazine acvatice ale republicii în perioada migrației de primăvară, dar mai ales începând cu luna iulie până în septembrie (fig. 34).

Calidris alba este o specie de pasaj de talie mică. Nisiparul a fost observat rareori, în mod solitar sau în grupuri mici în perioada migrației de primăvară și toamnă, preponderent în ecosistemele acvatice și palustre din zona de sud a republicii.

Calidris ferruginea este o specie de pasaj de talie mică. Fugaciul roșcat a fost observat doar în perioada migrațiilor în luna martie și în septembrie, câte 1-20 indivizi.

Calidris alpina este specie de pasaj de talie mică (fig. 35). Fugaciul de țarm a fost înregistrat doar la migrații, preponderent toamna, și chiar s-a numărat printre speciile care au tranzitat zona Prutului inferior în perioada de iarnă în ultimii ani.

Calidris minuta este specie de pasaj de talie mică. Fugaciul mic a fost înregistrat doar la migrații, exemplare solitare fiind semnalate în Prutul Inferior în lunile martie și septembrie.

Calidris temminckii este specie de pasaj de talie mai mică decât specia precedentă. Fugaciul pitic a fost semnalat pentru prima dată după 2000 în Prutul Inferior (Cojan, Munteanu, 2009). Este o specie rară la migrații, cu efective foarte mici.

Calidris falcinellus este specie de pasaj de talie mică. Prundașul de nămol a fost semnalat pentru prima dată după 2000 în Prutul Inferior (Cojan, Munteanu, 2009), precum și în alte habitate umede din zona de sud. Este o specie rară la migrații, cu efective foarte mici.

Arenaria interpres este specie de pasaj de talie mică. Pietrușul a fost observat rar în perioada migrațiilor în partea de sud a republicii. Pentru prima dată au fost observate 10 exemplare în anul 2013 în luna august pe

malul lacului Beleu. După o perioadă de 7 ani această specie a reapărut în bălțile din localitățile Pașcani și Manta în luna septembrie, în număr de câteva exemplare solitare, foarte active în căutarea hranei la malul apei (fig. 36) sau prin vegetația de luncă (Paladi, 2021). După cum o sugerează și denumirea populară a speciei, are un mod aparte de a căuta hrana – își folosește gâtul și ciocul puternic pentru a ridica pietrele mici de pe mal.

Numenius arquata este specie limicolă de pasaj de talie medie, cu ciocul caracteristic lung și curbat în jos. Culicul mare a fost înregistrat la pasaj cu efective de la câțiva până la peste 200 indivizi în zona de sud a Moldovei. În mod neobișnuit specia a fost observată și în aspect hiemal în sectorul inferior al Prutului (Paladi, 2020; 2022).

Limosa limosa este o limicolă de talie mare, cu lungimea de cca 40-50 cm, greutatea de 280-340 g, femela fiind ceva mai mare decât masculul. Are cioc drept și lung de 8-12 cm, gât și picioare lungi. În timpul sezonului de reproducere, ciocul are baza gălbuie sau portocalie-roz și vârful închis la culoare, iar na este roz la bază (fig. 37). Picioarele sunt gri închis, maro sau negre. În penajul nupțial pieptul, gâtul și capul sunt portocalii. În zbor se identifică ușor după aripile colorate în alb și negru.

Sitarul de mal este oaspete de vară, specie cuibăritoare, migratoare. Cuibul este amplasat în adânciturile din sol și captușit cu iarbă uscată. Ponta constă din 3-6 ouă, clocite de ambii parteneri timp de 22-24 zile. Peste cca o lună de la eclozare puii devin zburători.

Hrana constă preponderent din nevertebrate acvatice și terestre. Poate fi observat în apropierea bazinelor acvatice, pe malurile apelor stătătoare cu puțină vegetație și în sectoarele inundabile ale râurilor. Migrația de toamnă începe în a doua decadă a lunii august și continuă până în noiembrie. Efectivul populației clocitoare este estimat la câteva sute de perechi, însă în perioada de pasaj pot fi observate câteva zeci și chiar sute de indivizi.

Limosa lapponica este o specie de pasaj accidentală de talie medie. Coloritul este asemănător cu cel al sitarului de mal, dar are coada mai albă. Sitarul de mal nordic a fost observat în preajma lacului Beleu în perioada migrației de toamnă (https://ro.wikipedia.org/wiki/Păsările_Republicii_Moldova).

Actitis hypoleucos este o limicolă de talie mică, fără dimorfism sexual, cu lungimea corpului de 18–20 cm, anvergura aripilor de 32–35 cm

și greutatea corpului de cca 40 g. Partea superioară a corpului și pieptul sunt cenușiu-maronii, partea inferioară albă, picioare relativ scurte de culoare gălbui-închis, ciocul cu baza palidă și vârful închis la culoare.

Fluierarul de munte este o specie de pasaj, oaspete de vară, cuibăritoare. Perechile sunt monogame pentru fiecare sezon de reproducere. Perioada de reproducere are loc în lunile mai și iunie, cuibul prezintă adâncituri mici în sol, de obicei, necăptușite, amplasate până la 50 m de apă. Ponta constă din 3-6 ouă, clocite timp de 20-21 zile, puii eclozează în prima jumătate a lunii iunie, iar peste 22-28 zile devin zburători.

Consumă preponderent nevertebrate mici. Habitatele preferate de cuibărit sunt cele nisipoase de pe malurile râurilor. În ultimii ani efectivul speciei este constant și numără 40-50 perechi clocitoare.

Tringa ochropus este o pasăre de talie medie întâlnită predominant în timpul migrațiilor de primăvară și de toamnă. Fluierarul de zăvoi este o specie comună la pasaj, poate fi observată frecvent în apropierea apelor stătătoare și curgătoare. Iernează în număr mic, de câteva zeci de indivizi, preponderent în partea de sud a țării.

Tringa glareola este o specie de talie mijlocie care se întâlnește în timpul migrațiilor de primăvară și de toamnă (fig. 38). Fluierarul de mlaștină este o specie comună observată în sectoarele de mal ale diferitor bazine acvatice cu un efectiv de câteva zeci de indivizi.

Tringa nebularia este o specie de talie mijlocie de pasaj, comună în ecosisteme palustre, întâlnită primăvara și toamna în timpul migrațiilor (fig. 39). În ultimii ani fluierarul cu picioare verzi a fost observat la iernat în sectorul inferior al Prutului în număr de câteva exemplare.

Tringa totanus este o specie de talie mijlocie, fără dimorfism sexual, cu lungimea corpului de 24 - 28 cm și greutatea de 90 - 150 g. Coloritul general este maroniu-gri, cu pete mai intense de culoare albă, maro și neagră pe partea dorsală, iar pe piept are pete maronii mai mici și mai șterse înspre abdomen. Ciocul este scurt, mai masiv și roșu la bază, cu vârful negru, picioarele sunt portocalii.

Fluierarul cu picioare roșii este o specie de pasaj, oaspete de vară și cuibăritoare. Perioada de reproducere începe la sfârșitul lunii aprilie, cu construcția unui cuib simplu sub formă de adâncitură, situat în vegetația ierboasă. Perechile cuibăresc în majoritatea cazurilor solitar, femela

depune 3-6 ouă, pe care să le clocește timp de 23-24 zile, iar după 25-35 zile puii părăsesc cuibul.

Preferă habitate umede deschise, precum zone mlăștinoase de coastă, malurile lacurilor. În perioada migrațiilor este destul de frecventă și poate fi întâlnită pe tot teritoriul țării, la marginea bazinelor acvatice stătătoare și curgătoare, unde găsește suprafețe potrivite pentru hrănire: zone măloase cu apă de mică adâncime.

Efectivul populației clocitoare a crescut în ultimii ani, fiind estimat la cca 250-300 perechi, iar la pasajul de toamnă au fost înregistrate cca 2000-3000 exemplare.

Tringa erythropus este o specie de dimensiuni medii întâlnită la pasaj. Fluierarul negru era foarte rar observat în timpul migrațiilor în anii 1970 (Averin et al., 1981). În prezent a fost înregistrată cu efective de câteva zeci de indivizi la pasaj, iar în Prutul Inferior a devenit o specie comună, fiind una dintre păsările limicole dominante în anii cu nivel scăzut al apei din lacuri, cu efective de câteva sute de indivizi.

Tringa stagnalis este o specie rară, de dimensiuni mijlocii, observată în pasajul de primăvară și de toamnă. Fluierarul de lac a fost înregistrat în timpul migrațiilor de primăvară și de toamnă în centru și sudul țării cu efective de câteva zeci de indivizi.

Xenus cinereus este o specie de pasaj foarte rară, de dimensiuni medii. Fluierarul sur a fost semnalat pentru prima dată în 1981 cu un efectiv foarte mic în zona Nistrului de Jos (Averin, Cunicenco, 1984). În ultimii ani nu a fost înregistrat.

Scolopax rusticola este o limicolă de talie mare cu lungimea corpului de 33-38 cm, anvergura aripilor de 55-65 cm și greutatea medie a corpului de 280 g. Nu prezintă dimorfism sexual, colorația spatelui fiind brun-ruginie, cu pete negre și cu dungi transversale cenușii. Abdomenul și pieptul sunt albe-gălbui, cu linii brune ondulate orientate transversal. Are coada neagră cu vârful cenușiu și capul cu trei benzi negre pe creștet, orientate transversal. Ochii mari comparativ cu corpul sunt așezați spre creștetul capului și puțin înapoi, asigurându-i o vedere de peste 300 grade.

Sitarul de pădure este o specie de pasaj, oaspete de vară, clocitoare. Începe reproducerea de la vârsta de 2 ani. Masculii sunt poligami, iar în zilele de primăvară zboară deasupra pădurii în căutarea femelelor. Cuibul este amenajat într-o depresiune direct pe sol, construit din material vegetal.

În lunile martie-iulie femela depune 2-5 ouă, pe care le clocește timp de 21-24 de zile. Puii părăsesc cuibul imediat și au penaj dezvoltat după 15-20 de zile. Sunt independenți la vârsta de 5-6 săptămâni. De obicei femela scoate două rânduri de pui, prima data în aprilie-mai, iar a doua oară în iulie-august.

Spre sfârșitul lunii noiembrie migrează spre sud, zburând în grupuri mici numai noaptea. Se hrănește preponderent noaptea, prin scormonirea solului și a litierei cu ciocul lung. Consumă râme, moluște mici și alte nevertebrate, mai rar și părți vegetale.

În ecosistemele umede împădurite din luncile Nistrului, Prutului și afluenților cuibăresc circa 800-1000 perechi, iar în perioada pasajului de toamnă specia este mult mai numeroasă, numărând un efectiv de 3000-5000 indivizi.

Phalaropus lobatus este o specie de pasaj foarte rară, de dimensiuni mici. Notatița a fost observată pentru prima dată în aprilie 1982 în partea de sud a republicii pe heleșteiele crescătoriei de pești din apropierea satului Crihana Veche (Averin, Cunicenco, 1984). În ultimii ani specia a fost observată în perioada pasajului în zona de sud a republicii în număr de câteva exemplare (Ajder et al., 2017; Paladi, 2021).

Vanellus vanellus, este o pasăre de talie medie cu lungimea corpului de 28-31 cm, greutatea de 130-330 g. Prezintă dimorfism sexual, în perioada nupțială masculul are o creastă mai lungă, penajul negru intens pe piept și cap. În general, colorația pe spate, aripi și coadă este neagră cu reflexe versui-mov, iar abdomenul și vârful aripilor sunt albe, coada este albă cu vârful negru. În zbor are aripile late și rotunjite, albe pe partea ventrală, bine vizibile în zbor.

Nagățul este o specie clocitoare, oaspete de vară și migratoare. Perioada de reproducere începe din luna aprilie. Este o specie colonială, monogamă. Masculul inițiază săparea cavității pentru cuib, dând din coadă, atrăgând atenția femelei. Dacă aceasta îl acceptă, intervine la căptușirea cuibului prin interior cu fragmente de plante uscate. Ponta este alcătuită din 3-5 ouă de culoare gri-verzuie, cu pete maronii, clocite timp de 21-28 de zile de către ambii parteneri. Depune o singură pontă pe an. Puii eclozează sincron și pot părăsi cuibul după câteva minute, iar peste 35-40 zile devin independenți.

Este o specie frecvent întâlnită, cu prezență constantă atât la cuibărit cât și în perioada pasajului, iubitoare a terenurilor mlăștinoase, înierbate sau a celor agricole. Se hrănește cu diverse nevertebrate în cea mai mare parte terestre. La sfârșitul verii păsările formează stoluri de câteva zeci de indivizi și încep migrația, care este mai intensă pe la mijlocul toamnei. Zboară, de obicei, în timpul zilei, în stoluri mari. Se întâlnesc exemplare solitare care rămân și în luna decembrie. În habitatele favorabile cuibăritului sunt estimate 5000-7500 perechi.

Charadrius hiaticula este o specie limicolă de talie mică înregistrată la pasajul de primăvară și de toamnă (fig. 40). Prundărașul gulerat mare a fost observat pe malurile lacurilor mari din centrul țării și pe lacurile din lunca Prutului Inferior în număr de la 3 până la 30 exemplare.

Charadrius dubius este o specie de talie mica cu greutatea de 36-40 g. Colorația spatelui și aripilor este gri-brună, abdomenul și pieptul alb cu o bandă neagră în jurul gâtului, picioarele sunt bej-gălbui. Are o căciuliță maro, fruntea albă, o mască neagră în jurul ochilor și un cioc scurt de culoare închisă.

Prundărașul gulerat mic este o specie de pasaj, oaspete de vară, rar cuibăritoare. Apare la sfârșitul lunii martie sau începutul lui aprilie, perechile sunt monogame și au, de obicei, două ponte pe an. Cuibul reprezintă o mică adâncitură în sol, în care femela depune 3-5 ouă, clocite timp de cca 24-25 zile. Puii devin ațți de zbor după 23-24 zile.

Populează habitatele deschise din preajma apelor. Se hrănește cu nevertebrate acvatice. Pe teritoriul republicii a fost observat în partea de sud începând cu sfârșitul lunii martie până în octombrie. Populația clocitoare este estimată la 8-10 perechi, iar în perioada migrațiilor au fost observate până la câteva zeci de exemplare.

Charadrius alexandrinus este o specie de pasaj de dimensiuni medii. Prundărașul de sărătură a fost observat rar în pasajul de primăvară și de toamnă pe malurile lacurilor din zona de sud a țării într-un număr mic.

Pluvialis squatarola este o specie de talie mica, rar întâlnită la pasajul de primăvară toamnă. Ploierul argintiu a fost observat în număr de câteva exemplare pe malurile lacurilor din partea de sud a republicii.

Pluvialis apricaria este o specie de dimensiune medie, rar întâlnită la pasajul de primăvară și toamnă. Ploierul auriu a fost observat în luncile inundabile din sudul republicii într-un număr de câțiva indivizi.

Haematopus ostralegus este o pasăre limicolă de talie medie. Scoicarul este o specie rară de pasaj, dar în ultimii ani a fost observat inclusiv în perioada de reproducere. Pe 1 aprilie 2020 pe malul lacului Belevu a fost surprinsă o pereche în momentul copulării (fig. 41), deci poate fi considerată specie potențial clocitoare în Prutul Inferior. În ultimii ani are o prezență constantă în regiune, mai ales în perioada de toamnă.

Recurvirostra avosetta este o pasăre limicolă de talie mare cu dimorfism sexual redus. Are lungimea corpului de 42-46 cm, anvergura aripilor de 70 - 80 cm și greutatea de 250 - 390 g. Este o pasăre grațioasă cu penaj frumos alternant alb și negru, ceafa, creștetul și masca sunt negre. Ciocul este inconfundabil – subțire, lung și curbat în sus (fig. 42).

Ciocîntorsul este o specie migratoare, oaspete de vară, clocitoare, gregară, care cuibărește în colonii de câteva perechi, care se formează încă din perioada migrației. Specie monogamă pe perioada unui sezon de reproducere. Cuibul reprezintă o adâncitură nu prea mare în sol, căptușită în interior cu fragmente de plante uscate, pene etc. La începutul lunii mai femela depune o pontă din 3-5 ouă de culoare verde cu pete maronii. Incubația durează 21-25 de zile și este asigurată de către ambii parteneri. La scurt timp după eclozare, puii părăsesc cuibul și rămân ascunși în vegetație, în așteptarea părinților ce le asigură hrană, după 38-42 zile devin apti de zbor.

Se hrănește preponderent cu nevertebrate acvatice. Toamna se adună în grupuri mari pentru migrație. Efectivul populației clocitoare este în creștere, estimat la cca 100 perechi. În ultimii ani ciocîntorsul o fost înregistrat în număr mare în perioada rece – peste 1200 indivizi în luna noiembrie 2018 au fost observați în Prutul Inferior, grup care s-a menținut până la apariția gheții la suprafața apelor.

Himantopus himantopus este o specie limicolă de talie medie, ce prezintă dimorfism sexual cu lungimea corpului de 30-40 cm, greutatea de 150-200 g. Are un aspect distinctiv și elegant, cu picioare lungi de un roșu-roz intens, un cioc subțire, relativ lung și de culoare închisă, iar penajul este colorat în nuanțe de alb și negru (fig. 43).

Piciorongul este o specie de pasaj, oaspete de vară, clocitoare. Primele păsări își fac apariția la sfârșitul lunii martie, începutul lunii aprilie. Este o specie monogamă care cuibărește în colonii mici. Cuibul prezintă o adâncitură în sol, aranjată cu fragmente de plante subțiri uscate. Ponta

constă din 3-5 ouă de o culoare măslinie-cafenie, cu pete brune. S-au semnalat cazuri în care două femele au depus pontă în același cuib. Ambii parteneri participă la incubaj, care durează 25-26 de zile. Puii părăsesc cuibul la scurt timp după eclozare și devin capabili de zbor după 28-32 de zile.

Preferă habitatele acvatice cu ape stătătoare, puțin adâncă și vegetație redusă, unde își pot procura hrana. Consumă nevertebrate acvatice și terestre. Toamna păsările juvenile se asociază cu adulții pentru a migra. Efectivul populației cuibăritoare este în creștere, estimat la cca 150 perechi. În ultimii ani în iernile blânde, au fost observați câțiva indivizi în sectorul inferior al Prutului.

Glareola pratincola este o specie de talie medie cu lungimea corpului de până la 30 cm și greutatea de 80-90 g (fig. 44). Ciovlica ruginie este o specie rară migratoare, observată în luncile Prutului și Nistrului în timpul migrațiilor de toamnă și primăvară până în anul 2000. Ultima înregistrare datează din 22 mai 2022, când șase exemplare au fost văzute în bălțile din apropierea localității Crihana Veche (Paladi, 2022). Prezența păsărilor în timpul verii sugerează că aceasta poate să cuibărească în sectorul inferior al Prutului.

Stercorarius parasiticus este o specie de pasaj de dimensiuni medii întâlnită accidental în perioada de migrații. Lupul de mare mic a fost observat pentru prima dată în toamna anului 2017 în număr de câteva exemplare (https://ro.wikipedia.org/wiki/Păsările_Republicii_Moldova).

Larus fuscus este o specie de talie medie, observată în pasajul de primăvară și de toamnă, rareori oaspete de iarnă (fig. 45). Pescărușul negricios a fost observat pentru prima dată în anii 1981-1982 pe lacul Cuciurgan și lângă Crihana Veche, după care a mai fost observat în număr mic în aceleași locații (Averin, Cunicenco, 1984; Cunicenco, Tișcencov, 1999). În ultimii ani a fost rar urmărit pe lacurile din sudul republicii.

Larus cachinnans este un pescăruș de talie mare cu lungimea corpului de 56–68 cm, anvergură aripilor de 135-155 cm și greutatea corporală de 700–1500 g. Nu prezintă dimorfism sexual, spatele și aripile au culoare cenușie, vârful cozii negru, capul, pieptul și abdomenul sunt albe, picioarele sunt roz pal, are ciocul lung și subțire de culoare galbenă cu o pată roșie caracteristică.

Pescărușul pontic este o specie de pasaj, oaspete de vară, clocitoare, oaspete de iarnă. Sezonul de reproducere demarează în martie – începutul lui aprilie, în colonii nu prea mari, de 5-15 perechi. Cuibărește lângă apă, pe suprafața solului, cuibul prezintă o gropiță în sol căptușită cu vegetație uscată. Ponta constă din 2-3 ouă, incubate timp de 25-30 zile, iar la vârsta de cca 6 săptămâni puii devin ați de zbor și independenți.

Sunt prădători cu o dietă foarte variată – pești, moluște, insecte, consumă și leșuri. În timpul sezonului de reproducere, se hrănește și cu rozătoare, în căutarea cărora zboară la distanțe mai mari în ecosistemele terestre de tip deschis. Populația clocitoare este estimată la cca 10-20 perechi în sectorul inferior al Prutului, cu tendință de descreștere. În perioada migrațiilor este mai abundent, pe unele bazine acvatice a fost observat în număr de 50 – 300 exemplare. În perioada de iarnă au fost înregistrate de la câteva până la zeci de exemplare în Prutul Inferior.

Larus canus este o specie de talie medie, de pasaj, oaspete de iarnă. Pescărușul sur are efective reduse de până la 50-60 indivizi în perioada migrațiilor, iar la iarnă au fost înregistrați până la 15 indivizi pe lacurile din partea de sud a țării.

Larus michahellis este o specie întâlnită doar în pasaj, are dimensiuni medii. Pescărușul cu picioare galbene se întâlnește foarte rar, în ultimii ani au fost observate doar câteva exemplare pe lacurile din sudul republicii.

Larus genei este o specie accidentală observată doar în pasajul de primăvară. Pescăruș rozalb a fost semnalat până în prezent o singură dată în centrul republicii pe lacul Sălaș (https://ro.wikipedia.org/wiki/Păsările_Republicii_Moldova).

Rissa tridactyla este o specie foarte rară, de dimensiuni mijlocii. Pescăruș cu trei degete a fost observat pentru prima dată la mijlocul anilor 1980 pe lacul Cuciurgan în număr de cca 30 indivizi (Cunicenco, Tișcencov, 1999). Pot apărea și iarna în număr mic (Jurminsky, 2011). În ultimii ani nu a fost înregistrat.

Hydrocoleus minutus este o specie de pasaj foarte rară, de dimensiuni medii. Pescărușul mic a fost observat sporadic în lunca Prutului Inferior și pe lacul Congaz.

Chroicocephalus ridibundus este un pescăruș de talie mică, cu dimorfism sexual redus. Lungimea corpului este de 35-38 cm și greutatea de 190-350 g. Gâtul, pieptul, abdomenul și coada sunt albe, spatetele – gri,

vârful aripilor este negru. Picioarele și ciocul sunt roșii (fig. 50). Primăvara și vara capul este maro închis, iar iarna alb, cu o pată neagră în zona urechii.

Pescărușul râzător este oaspete de vară, specie clocitoare, migratoare parțial, oaspete de iarnă. Este o specie colonială, care cuibărește împreună cu alte specii de pescăruși. Începe reproducerea în aprilie prin construirea unui cuib simplu, amplasat pe sol sau în vegetația uscată de pe malul apelor. Femela depune 2-3 ouă clocite de ambii părinți timp de 22-25 zile, iar după 35 zile puii părăsesc cuibul.

Este o specie acvatică, fiind legată pe tot parcursul anului de ape stătătoare sau lent curgătoare, bogate în nevertebrate acvatice și pește de mici dimensiuni, cu care se hrănește. Este cea mai numeroasă specie din familia Laridae pe teritoriul țării, cu efective maxime atinse în luna august, atunci când se adună în grupuri mari de câteva sute de indivizi. Efectivul populației clocitoare este estimat la 40-50 perechi, cu tendință stabilă, iar la iernat au fost înregistrați până la 1000 indivizi.

Ichthyaetus ichthyaetus este o specie de pasaj întâlnită foarte rar, de dimensiuni relativ mari (fig. 46). Pescărușul asiatic a fost semnalat pentru prima dată în aprilie 2015 (Ajder et al., 2017), după care a mai fost observat sporadic în zona de sud a țării. În Prutul Inferior specia a fost observată și iarna (Nistoreanu et al., 2023).

Ichthyaetus melanocephalus este o specie de pasaj accidentală. Un individ de pescăruș cu cap negru a fost observat pe lacul de lângă s. Sărata Nouă (https://ro.wikipedia.org/wiki/Păsările_Republicii_Moldova).

Chlidonias niger este o specie de talie mică cu lungimea corpului de 24-25 cm și greutatea de 70-80 g. Are spatele cenușiu închis, cu capul, gâtul și abdomenul negre, regiunea subcodală albă, picioare scurte și închise la culoare și un cioc negru scurt, aproape la fel de lung ca și capul.

Chirighița neagră este o specie de pasaj, oaspete de vară, cuibăritoare, rareori iernează în partea de sud a republicii. Cuibărește în colonii mici în apele stagnante, în bălți și mlaștini. În mai pot fi observați masculi în zbor virtuos, adesea cu pești în cioc, pentru a atrage femelele. Cuiburile le amplasează pe grămezi plutitoare de plante moarte sau vii (nuferi) în ape puțin adânci. Ponta constă din 2-4 ouă depuse din mai până la începutul lunii august, incubația durează cca 22 zile. Juvenilii eclozați părăsesc cuiburile foarte devreme, la început înotând pe apă, iar peste cca 24 zile devin apți de zbor. Succesul reproductiv al speciei este destul de scăzut din

cauza prădătorilor, ridicării nivelului apei și altor factori. Ating maturitatea sexuală la vârsta de doi ani.

Părăsesc sectoarele de cuibărit începând cu luna octombrie. În condițiile unor ierni blânde, cu precipitații reduse și temperaturi care nu coboară sub punctul de îngheț au fost observate exemplare la iernat în sectorul inferior al Prutului. Populația clocitoare este estimată la 250-350 perechi. În pasaj au fost înregistrați câteva sute de indivizi.

Chlidonias hybrida este o specie de chiră de talie medie, cu lungimea corpului de 24-30 cm și greutatea de 70 - 100 g. Penajul este de culoare alb-cenușie cu pieptul și abdomenul cenușiu închis, în contrast cu aripile rotunjite și coada scurtă și ușor bifurcată, care sunt mai deschise la culoare. Partea dorsală a capului este neagră, contrastând cu obrajii de culoare albă, ciocul și picioarele sunt roșii (fig. 47).

Chirighița cu obraz alb este oaspete de vară, specie cuibăritoare, monogamă, colonială. Perioada de reproducere începe în prima parte a lunii mai și uneori se prelungește până în luna august. Selectează pentru cuibărit apele stagnante cu o adâncime de 0,3 - 1,2 m, cu vegetație acvatică plutitoare. Cuibul prezintă o moviliță nu prea mare, amplasată la suprafața apei pe covorul format din plante acvatice plutitoare. Cuiburile în colonie sunt situate la o distanță de 1-5 metri unul față de celălalt. Ponta constă din 2-4 ouă, de culoare verde-măslinie, cu pete întunecate brune, clocite de ambii părinți timp de 18-20 de zile. Puii eclozați sunt de tip nidifug, neputincioși în primele ore de viață până la uscarea pufului, o combinație de galben-brun cu pete negre. În caz de pericol pot înota pe distanțe mici, însă cu trecerea timpului își pierd această abilitate. Au nevoie de îngrijirea părinților timp de 20-25 de zile. Succesul reproductiv al speciei este afectat din cauza prădătorilor, ridicării nivelului apei și altor factori.

Consumă insecte terestre sau acvatice, crustacee, amfibieni și pești de dimensiuni mici. Hrana este dobândită la suprafața apei, rar plonjează pentru capturarea acesteia. Spre toamnă se adună în stoluri nu prea mari și migrează timpuriu. Cuibăresc 150-200 de perechi, tendința populației este stabilă.

Chlidonias leucopterus este o chirighiță de talie mică spre medie, cu lungimea corpului de 20-23 cm și greutatea de 50-70 g. Spatele are o colorație cenușie, capul, gâtul, pieptul și abdomenul sunt negre, aripile sunt albe, coada – gri deschis, picioare scurte și roșii, cioc scurt și negru.

Chirighița cu aripi albe cuibărește în colonii mici pe vegetația plutitoare din bălți și mlaștină sau fie pe suprafața solului foarte aproape de apă. Depune 2-4 ouă într-un cuib construit din tulpini mici de stuf și altă vegetație, clocite timp de 18-22 zile. Puii părăsesc cuibul la 2-3 zile de la eclozare și se ascund în vegetația din apropiere. Devin ași de zbor după 20-25 de zile, perioadă în care sunt îngrijiți de ambii părinți.

Consumă nevertebrate terestre sau acvatice. Este o specie migratoare, care părăsește țara noastră în octombrie – noiembrie. Efectivul populației clocitoare nu a fost estimat, au fost observate la cuibărit câteva zeci de perechi în Prutul Inferior.

Hydroprogne caspia este o specie foarte rară de pasaj de dimensiuni mici. Pescăriță mare a fost observată accidental în număr de câteva exemplare în zona de centru și sud a republicii.

Gelochelidon nilotica este o specie de pasaj accidentală. Pescăriță răzătoare a fost semnalată o singură dată la pasaj pe lacul Congaz (https://ro.wikipedia.org/wiki/Păsările_Republicii_Moldova).

Sterna hirundo este o specie de chiră de talie medie, cu lungimea corpului de 34 - 37 cm și greutatea de 95 – 145 g, sexele fiind asemănătoare. Partea dorsală a capului este neagră, pieptul și abdomenul sunt albe, spatele gri, picioarele sunt roșii, iar ciocul este roșu cu vârful negru.

Chira de baltă este oaspete de vară, specie cuibăritoare, monogamă. Cuibărește alături de alte specii de chire sau pescăruși. Perioada de reproducere începe în aprilie. Perechile cuibăresc în colonii dense, cuiburile fiind uneori și la 40 de cm distanță unul față de altul. Cuibul prezintă o scobitură în sol, adesea amenajată în interior cu vegetație sau pietriș. Ponta constă din 2-3 ouă cu nuanțe diferite – galben, măsliniu, verzui, cu pete maronii, clocite de ambii parteneri timp de 22-28 zile. Puii părăsesc cuibul după 24-28 de zile.

Este o specie preponderent ihtiofagă, consumând peștișori de dimensiuni mici. Este o specie acvatică, fiind legată de ape stătătoare sau lent curgătoare, bogate în pește. Populația clocitoare este estimată la 30-50 perechi. În perioada migrațiilor pot fi observați până la câteva sute de indivizi.

Sternula albifrons este o specie foarte rară de pasaj, are dimensiuni mici. A fost observată sporadic în partea de centru (lacul Cuciurgan) și în sectorul Prutului Inferior.

Thalasseus sandvicensis este o specie de pasaj, foarte rară care poate tranzita accidental teritoriul republicii. În ultimii ani au fost observate câteva exemplare pe lacurile din zona de centru a țării (https://ro.wikipedia.org/wiki/Păsările_Republicii_Moldova).

Ordinul Podicipediformes

Acest ordin este cunoscut sub denumirea de corcodei și este reprezentat de o singură familie – Podicipedidae, care include 5 specii: corcodele mare (*Podiceps cristatus*), corcodele de iarnă (*Podiceps auritus*), corcodele cu gât roșu (*Podiceps grisegena*), corcodele cu gât negru (*Podiceps nigricollis*) și corcodele mic (*Tachybaptus ruficollis*). Toți reprezentanții acestui ordin sunt înotători și cufundaci excelenți, unele dintre cele mai adaptate păsări la mediul acvatic. Se scufundă pe distanțe mari, putând fi observați și la cca 30 de metri depărtare de locația în care s-au scufundat.

Podiceps cristatus este cea mai mare specie de corcodele din Europa. Nu prezintă dimorfism sexual, lungimea corpului este de 45-50 cm greutatea de 800-1400 g. Are colorație neagră pe spate și porțiunea dorsală a gâtului, partea abdominală este albă, iar flancurile – maronii. Penajul de pe cap este ridicat sub formă de evantai, intens colorat cu negru și maroniu-roșcat. Iarna culorile sunt mai șterse, fără penajul colorat de pe cap.

Corcodelele mare începe perioada de reproducere în luna martie sau aprilie cu un comportament de curtare complex, care implică dansuri și spectacole sincronizate. Cuiburile, construite din plante acvatice, sunt amplasate pe platforme plutitoare sau în aglomerații de plantele acvatice. Posta constă din 3-6 ouă, incubate timp de 25-30 de zile. Puii devin zburători la 71-79 de zile.

Este o specie clocitoare, oaspete de vară, de iarnă și de pasaj. Preferă habitatele acvatice din râuri și lacuri cu vegetație bogată. Populația clocitoare este estimată la cca 1000 perechi, iar la iarnă pot fi observate câteva zeci de indivizi.

Podiceps auritus este o specie foarte rară, de pasaj de talie medie cu greutatea de până la 500 g. Corcodelele de iarnă a fost observat în număr de câțiva indivizi toamna și la începutul iernii în partea de sud a țării.

Podiceps grisegena este o specie de corcodel de talie mare, cu lungimea corpului de 40-50 cm și greutatea de 600-1000 g. Penajul este negru pe creștet, alb-cenușiu pe părțile laterale ale capului, roșcat pe gât, are spatele cenușiu închis aproape negru și lateralele corpului cenușiu deschis. Ciocul are baza galbenă și vârful negru, iar juvenilii au ciocul complet galben. (fig. 48).

Corcodelul cu gât roșu este oaspete de vară, specie clocitoare și de pasaj. Cuibul este confecționat din materie vegetală, are forma unei platforme ancorate de vegetația acvatică sau plasate direct pe substrat în apele puțin adânci. Perioada de reproducere durează din aprilie până în august. Ponta constă din 2-6 ouă, incubate timp de 21-24 zile. Puii sunt capabili de zbor peste 50-60 zile.

Este o specie rară, a fost observată doar în perioada aprilie – septembrie, populația clocitoare fiind estimată la 3-8 perechi.

Podiceps nigricollis este un corcodel de talie medie, cu lungimea corpului de 25-35 cm și greutatea de 250 - 450 g. Are penajul negru pe spate, gât și cap, maroniu pe corp, iar în spatele ochiului are pene fine de culoare gălbuie aranjate sub forma unui evantai. Irisul ochiului este roșu, ciocul este mic și ascuțit (fig. 49).

Corcodelul cu gât negru este oaspete de vară, specie clocitoare și de pasaj. Se reproduce în perioada aprilie - august. Cuibul confecționat din materiale vegetale, prezintă o platforma ancorată de vegetație. Ponta este formată din 3-7 ouă, incubate timp de 20-24 zile, puii devin independenți la vârsta de 20 zile.

Este o specie rară, a fost observată sporadic și în lunile de iarnă în sectorul inferior al Prutului. Populația clocitoare este estimată la 3-10 perechi.

Tachybaptus ruficollis este o specie de corcodel de talie mică, cu corpul compact, gâtul scurt și ciocul scurt. Lungimea corpului este de cca 30 cm și greutatea de 130-230 g. Colorația penajului este neagră pe cap, pe spate și porțiunea dorsală a gâtului, pieptul și abdomenul sunt negricioase, iar gâtul și obrajii sunt maronii-roșiaticice. La baza inferioară a ciocului are o pată albicioasă.

Corcodelul mic se întâlnește în pasaj, este oaspete de vară, specie clocitoare și oaspete de iarnă. Perioada de reproducere începe în luna aprilie, perechile cuibăresc solitar. Cuiburile sunt construite din plante

acvatice și amplasate în sectoare ascunse, în vegetație densă, reprezentând o platformă plutitoare ancorată de plantele acvatice. Femela depune 3-6 ouă, incubate timp de 20-25 zile, iar puii devin zburători la cca 45 zile.

Preferă habitatele acvatice naturale cu vegetație abundentă. este o specie rară la cuibărit, populația clocitoare fiind estimată la 4-8 perechi. În perioada de iarnă au fost observați în grupuri mici de câțiva indivizi și mai mari - de câteva zeci indivizi în diverse bazine naturale ale republicii.

CONSERVAREA SPECIILOR RARE DE PĂSĂRI ACVATICE ȘI DE BALTĂ

Modificările ecosistemelor naturale umede din bazinul fluviului Nistru și râului Prut au început încă de la mijlocul secolului XX, fiind provocate în mare măsură de activitățile antropice, precum construcția barajelor, reglarea debitului, drenarea zonelor umede. Deteriorarea calității apei datorată utilizării resurselor de apă în activitățile economice umane (deversarea apelor uzate menajere și industriale, utilizarea substanțelor chimice pe terenurile agricole din bazinul de drenaj) are consecințe dăunătoare, cum ar fi deteriorarea resurselor biologice ale ecosistemelor acvatice, generarea riscului de afectare a sănătății umane, crearea obstacolelor pentru activitățile sportive și de recreere.

Spre exemplu, încă în anii 1970 habitatele sectorului inferior al Prutului își mai păstrau aspectul natural, fiind prezenți plaurii, centurile de stuf în jurul lacurilor și pe malurile gârlilor, pâraielor, se mențineau adâncimile corespunzătoare a lacurilor (Lozanu, Șalaru, 2003; Munteanu ș.a., 2021). Pe o suprafață de mai bine de 2000 de ha sistemul de lacuri Manta era format din mai multe limane (Bodelnic, Rotunda, Dracele, Fontana, Surda, Listva, Coada Vulpei), care erau delimitate prin plauri. Efectivul speciilor de anseriforme la cuibărit era de 3-5 perechi la lebăda de vară (*Cygnus olor*), gâsca de vară (*Anser anser*) – 70 de perechi, rața mare (*Anas platyrhynchos*) – 1200 perechi, rața roșie (*Aythya nyroca*) – 1700 perechi, rața pestriță (*Anas strepera*) 700 perechi, rața cârâitoare (*A. querquedula*) – 200 perechi, rața cu cap castaniu (*Aythya ferina*) – 60 perechi, rața moțată (*A. fuligula*) – 20 perechi, lișița (*Fulica atra*) – 2000 de perechi (Munteanu, 1972). După dispariția plaurilor și a unor suprafețe de stufăriș din preajma lacurilor au dispărut multe locuri favorabile pentru

cuibărit și s-au diminuat resursele de hrană ale speciilor de rațe, stârci, ereți, cristei etc. S-au diminuat semnificativ efectivele speciilor de rață pestriță, rață roșie și cristel de câmp (*Crex crex*).

Păsările sunt adesea menționate ca un barometru pentru sănătatea planetei noastre. Ele pot fi considerate „ingineri ai ecosistemelor”, datorită rolului lor în dispersarea semințelor, în calitate de polenizatori, hoitari etc. Păsările contribuie direct la formarea, funcționarea și echilibrul ecosistemelor sănătoase, care oferă nenumărate beneficii economice, precum polenizare, hrană, combaterea dăunătorilor, reglarea efectivului speciilor invazive, fiind totodată indicatori ai calității apelor.

Este bine cunoscut faptul că păsările de apă migratoare sunt printre speciile cele mai expuse riscului. Cea mai mare amenințare cu care se confruntă apare în timpul migrațiilor lor anuale între zonele de reproducere de vară din emisfera nordică și cartierele lor de iernare din sud. Păsările de apă se confruntă cu o serie de amenințări induse de om, inclusiv drenarea zonelor umede, îndiguirea cursurilor de apă, extinderea suprafețelor agricole, contaminarea surselor de hrană, mortalitatea în urma scurgerilor de petrol, conflictele cu acvacultura.

Zonele umede ale Republicii Moldova servesc ca teritoriu de popas, de iernat și cuibărit pentru cca 100 specii de păsări acvatice și semiacvatice, printre care multe specii rare la nivel național și internațional. Cartea Roșie a Republicii Moldova (ediția III) include 62 specii de păsări, dintre care 51 se regăsesc în bălțile din lunca cursului inferior al Prutului. Dintre acestea 29 specii sunt reprezentate de păsări acvatice și de baltă din ordinele Anseriformes, Suliformes, Pelecaniformes, Ciconiiformes, Gruiformes, Charadriiformes (tab. 2). Dintre acestea 7 au statut de specii critic periclitare, 4 – periclitare, 18 vulnerabile. Cel mai mare număr aparține ordinului Anseriformes cu 9 specii și Pelecaniformes cu 8 specii, urmate de ord. Charadriiformes cu 5 specii, Gruiformes cu 4 specii, ord. Ciconiiformes cu 2 specii, și ord. Suliformes cu o specie.

Tabelul 2. Lista speciilor de păsări acvatice și de baltă protejate din bazinul fl. Nistru și r. Prut

Specia	CRM	CRVR	CRU	IUCN	
Ordinul Anseriformes					
1.	<i>Cygnus olor</i>	VU	-	-	LC
2.	<i>Cygnus cygnus</i>	VU	-	-	LC

3.	<i>Branta ruficollis</i>	VU	CR	VU	VU
4.	<i>Anser erythropus</i>	VU	CR	VU	VU
5.	<i>Tadorna tadorna</i>	VU	VU	-	LC
6.	<i>Tadorna ferruginea</i>	VU	CR	VU	LC
7.	<i>Netta rufina</i>	VU	CR	EN	LC
8.	<i>Aythya nyroca</i>	CR	VU	VU	NT
9.	<i>Oxyura leucocephala</i>	CR	EN	EN	EN
Ordinul Suliformes					
10.	<i>Microcarbo pygmeus</i>	CR	VU	CR	LC
Ordinul Pelecaniformes					
11.	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	EN	VU	CR	LC
12.	<i>Pelecanus crispus</i>	CR	CR	CR	VU
13.	<i>Botaurus stellaris</i>	VU	-	-	LC
14.	<i>Ardeola ralloides</i>	EN	VU	EN	LC
15.	<i>Ardea alba</i>	EN	CR	-	LC
16.	<i>Ardea purpurea</i>	VU	EN	-	LC
17.	<i>Plegadis falcinellus</i>	CR	VU	VU	LC
18.	<i>Platalea leucorodia</i>	CR	EN	VU	LC
Ordinul Ciconiiformes					
19.	<i>Ciconia nigra</i>	CR	VU	EN	LC
20.	<i>Ciconia ciconia</i>	VU	VU	-	LC
Ordinul Gruiformes					
21.	<i>Zapornia parva</i>	VU	-	-	LC
22.	<i>Zapornia pusilla</i>	VU	-	-	LC
23.	<i>Porzana porzana</i>	VU	-	CR	LC
24.	<i>Crex crex</i>	EN	VU	-	LC
Ordinul Charadriiformes					
25.	<i>Gallinago media</i>	VU	-	CR	NT
26.	<i>Haematopus ostralegus</i>	VU	VU	VU	NT
27.	<i>Recurvirostra avosetta</i>	VU	VU	EN	LC
28.	<i>Himantopus himantopus</i>	VU	CR	VU	LC
29.	<i>Glareola pratincola</i>	VU	VU	EN	LC

Notă: CRM-Cartea Roșie a Republicii Moldova (2015), CRVR-Cartea Roșie a Vertebratelor din România (2005), CRU-Cartea Roșie a Ucrainei (2009); VU – vulnerabilă; EN – periclitată; CR – critic periclitată; LC – preocupare minoră (Least Concern); NT – aproape amenințată (Near Threatened).

În Cartea Roșie a Vertebratelor din România (2005) sunt listate 21 specii: critic periclitat – 7 specii, periclitat – 3 specii vulnerabile – 12 specii. În Ucraina sunt luate sub protecția satului 18 specii cu statul de raritate critic periclitat (5 specii), periclitat (5 specii) și vulnerabile (8 specii).

Conform Listei Roșii a IUCN (Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii) o specie este periclitată (*Oxyura leucocephala*), 3 specii sunt vulnerabile (*Branta ruficollis*, *Anser erythropus*, *Pelecanus crispus*), 3 specii – aproape amenințate (*Aythya nyroca*, *Gallinago media*, *Haemantopus ostralegus*), restul fiind de preocupare minoră (Least Concern).

Din totalul de 29 de specii de păsări din fam. Anatidae înregistrate în rezervație până în prezent, precum lebedele, găștele, gărlițele, rațele, călifarii și ferăstrașii, 9 specii sunt protejate. Dintre acestea 5 specii (*Cygnus olor*, *Aythya nyroca*, *Netta rufina*, *Tadorna tadorna*, *T. ferruginea*) sunt clocitoare, celelalte fiind specii de pasaj sau oaspeți de iarnă. Printre suliforme, cormoranul mic este o specie clocitoare. Printre peleciforme, reprezentate de 13 specii, 8 sunt protejate, dintre care 6 specii sunt clocitoare, iar speciile de pelicani au o prezență constantă în timpul pasajului, vara și doar rareori iarna. Cele două specii protejate de berze (*Ciconia ciconia* și *C. nigra*) sunt cuibăritoare, pot fi observate frecvent după perioada nidicolă și la pasaj. Din 8 specii de gruiforme semnalate 4 sunt protejate, toate fiind clocitoare. Charadriiformele, reprezentate de 53 de specii în avifauna republicii, numără 5 specii protejate, dintre care 3 cuibăritoare (*Recurvirostra avosetta*, *Himantopus himantopus*, *Glareola pratinicola*), celelalte 2 specii fiind de pasaj.

Printre speciile foarte rare, care apar accidental în perioada migrațiilor pot fi menționate atât cele listate în cartea Roșie a R. Moldova (2015), cât și specii rare la nivel european, precum *Anser erythropus*, *Bubulcus ibis*, *Limosa lapponica*, *Stercorarius parasiticus*, *Ichthyaetus ichthyaeus*, *Sternula albifrons*, *Podiceps auritus*, *Hydropogone caspia*, *Glareola pratinicola*, *Phalaropus lobatus*. Acestea au fost semnalate foarte rar pe parcursul ultimilor ani într-un număr mic – de la câțiva indivizi până la câteva zeci, doar în anumite perioade fenologice sau o dată la câțiva ani. Alte specii rare, care au fost observate doar la pasaj sau în perioada

hiemală, sunt *Cygnus columbianus*, *Branta ruficollis*, *Netta rufina*, *Gavia arctica*, *Gavia stellata*, *Grus grus*, *Gallinago media*, *Haemantopus ostralegus*, *Arenaria interpres*, *Pluvialis squatarola*, *Pluvialis apricaria*.

Factorii de mediu și antropici produc modificări ale stării ecosistemele acvatice și influențează efectivele numerice, succesul reproductiv și chiar prezența sau absența unor specii de păsări acvatice și de baltă. Printre aceștia putem menționa variațiile drastice ale nivelului hidrologic, în special perioada migrațiilor, viiturile rapide din aspectul vernal cu influență negativă asupra succesului reproductiv, activitățile de pescuit și vânat etc. Toți acești factori sunt o amenințare continuă pentru speciile de păsări acvatice și de baltă, în special pentru cele rare.

Speciile care nu au mai fost înregistrate în republică de peste 50 de ani și pot fi considerate dispărute din fauna țării sunt *Clangula hyemalis*, *Oxyura leucocephala*, *Anthropoides virgo*, *Eudromias morinellus*, *Glareola nordmanni*, *Numenius phaeopus*, *Larus glaucodes*, *Larus hiperboreus*, *Larus marinus*, *Phoenicopterus roseus*.

Deși habitatele acvatice din bazinul fl. Nistru și r. Prut au suferit modificări antropice profunde, aici găsim condiții favorabile în toate perioadele fenologice un număr impunător de specii acvatice și semiacvatice, inclusiv specii rare, protejate la nivel național și internațional. Astfel, ecosistemele acvatice și zonele umede din Republica Moldova sunt de valoare inestimabilă pentru conservarea biodiversității.

Mulțumiri.

Aducem sincere mulțumiri colegilor din cadrul Institutului de Zoologie, Universitatea de Stat din Moldova, care au contribuit la colectarea și completarea informației: dr. Natalia Sochircă, Natalia Dibolscaia, dnei Polina Cassir – colaborator științific al Rezervației „Prutul de Jos”, d-lui Nicolai Romanovici – colaborator științific al Parcului Național Orhei.

BIBLIOGRAFIE

1. AJDER, V.; CIOFLEC, V.; BOLBOACĂ, L. E.; GROSU, I.; BALTAG, E. Ș. New bird species recorded in Republic of Moldova during 2011-2014. București: International Zoological Congress of “Grigore Antipa” Museum. 2017, p. 209.
2. BirdLife International 2024. IBA. Moldova. Disponibil: <https://datazone.birdlife.org/site/results?cty=139&fam=0&gen=0>
3. Cartea Roșie a Republicii Moldova, ediția a III-a. Chișinău „Știința”. 2015, p. 269-330.
4. COJAN C., MUNTEANU A. Dinamica populațiilor și particularitățile comportamentale de migrație a păsărilor acvatice și semiacvatice din bazinul Prutului Inferior. Buletinul AȘM. Științele vieții. Nr. 3(309) 2009, p. 102-111.
5. JURMINSKY S. Condition of Wetland Bird Fauna of Moldova on Conventional Stades of the Last Decades of its Development. International Conference of Zoologists „Actual Problems of Protection and Sustainable Use of Animal World Diversity”. Chișinau, 2011, p. 34-36.
6. Legea Nr. 32 din 13-07-2018 [citată 09.10.2024]. Disponibil https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105493&lang=ro.
7. LOZANU M., ȘLARU V. Lacul Manta – trecut, prezent, Viitor. Revista Natura, 2003, Nr 9, p. 14.
8. MUNTEANU A., ZUBCOV, N., ȚURCAN V. Fauna de vertebrate terestre din zona umedă RAMSAR a Prutului Inferior. Mediul Ambiant, 2006, nr. 5, p. 42-46.
9. MUNTEANU A., ZUBCOV N., JURMINSCHII S. Migration of the water-wading of birds from Republic of Moldova, Buletinul AȘM. Științele vieții, Nr. 1 (304), Chișinău, 2008. p. 15-36.
10. MUNTEANU A., ZUBCOV., GUSAN G. ș.a. Atlasul păsărilor clocitoare din Republica Moldova. Chișinău, 2010. 100 p.
11. MUNTEANU A., ZUBCOV N., BOGDEA L., SOCHIRCĂ N., BUCIUCEANU L., JURMINSCHI S., CRUDU V. Riscurile populaționale ale speciei *Ciconia Ciconia* în condițiile modificărilor antropice și schimbării climei în Republica Moldova. Buletinul AȘM. Științele vieții. Nr. 1(331) 2017, p. 90-100.

12. MUNTEANU A., PALADI V., ZUBCOV N. Evoluția avifaunei zonei umede Ramsar „Lacurile Prutului de Jos”. Mat. Simpozionului științific internațional „Zonele umede valori perene cu rol vital pentru omenire”. dedicat aniversării a 30 ani de la fondarea Rezervației Naturale „Prutul de Jos”. Slobozia Mare, 11 - 12 noiembrie 2021, p. 139-144.

13. MUNTEANU A., SAVIN A., ZUBCOV N., PALADI V. Evoluția populației raței cu cap castaniu (*Aythya ferina*, Linnaeus, 1758) în ecosistemele acvatice din interfluviul Nistru-Prut în ultimii 60 de ani. Buletinul Academiei de Științe a Moldovei, 2022, nr.2 (346), p. 58-63.

14. MUNTEANU D. Aves (Păsări). În: Cartea Roșie a Vertebratelor din România (editori Botnariuc & Tatole). Academia Română, Muzeul Național de Istorie Naturală „Gr. Antipa”, București, 2005, p. 85-172.

15. NISTREANU V., SAVIN A., ȚURCAN V., LARION A., PALADI V., SÎTNIC V. Metode de cercetare în teren a faunei de vertebrate terestre. Indicație metodică. Chișinău, F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2021, 64 p.

16. NISTREANU V., PALADI V., LARION A., ȚURCAN V., OBADĂ T., SAVIN A., CALDARI V. Fauna Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” Vertebrate Terestre. Chișinău, Căpățînă-Print, 2023, 198 p.

17. PALADI V. Aspecte privind speciile noi și accidentale de păsări identificate în sectorul lacului Belev și Manta. Rezervația „Prutul de Jos”. Conferința „Instruire prin cercetare pentru o societate prosperă”. Ediția 8, Vol.1, 2021

18. PALADI V. Influența factorilor de mediu și antropici asupra ornitofaunei acvatice și semiacvatice a zonei umede Ramsar „Lacurile Prutului de Jos” în anul 2020. Materialele Conferinței internaționale dedicate împlinirii a 145 de ani de la nașterea academicianului L.S. Berg, Bender, Eco-Tiras, 2021, p. 189-193.

19. PALADI V. Contribuții la studiul ecologic al speciilor de anatide (Aves, Anseriformes) din cadrul Rezervației „Prutul de Jos”. Materialele Simpozionului Științific Internațional „Zonele umede valori perene cu rol vital pentru omenire”, dedicat aniversării a 30 ani de la fondarea Rezervației Naturale „PRUTUL DE JOS”, Slobozia Mare: Pontos, 2021. p. 152-158.

20. PALADI V. Contribuții la studiul ecologic al speciilor de lebede (*Cygnus cygnus*, *C.olor*, *C. columbianus*) din sectorul Prutului inferior. în:

„Conservarea diversității biologice – șansă pentru remedierea ecosistemelor”, Simpozionul Științific Internațional”, 50 ani de la fondarea Rezervației „Codrii”, Ed. Pontos, Chișinău, 2021a, p. 244-250.

21. PALADI V. Importanța Rezervației „Prutul de Jos”, ca mediu de viață pentru speciile de păsări. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională „Biodiversitatea în contextul schimbărilor climatice. Universitatea Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău, 2016. p. 73-77.

22. PALADI V. Ornithological observations in the perimeter of the Manta lake, Republic of Moldova. În: *Oltenia Journal for Studies in Natural Sciences*, 2022a, Tom. 38, No.1, p. 113-121.

23. PALADI V. Particularități privind iernarea speciilor de păsări în Rezervația naturală „Prutul de Jos”, în perioada anilor 2018-2020. În: Materialele Conferinței științifico-practică „Instruire prin cercetare pentru o societate prosperă” consacrată jubileului „90 de ani ai Facultății Biologie și chimie”, Chișinău, 2020. p.117-124.

24. PALADI V. Presence of the species *Glareola pratincta* (Charadriiformes, Glareolidae) in the Lower Prut area. În: „Life sciences in the dialogue of the generations: Connections between universities, Academia and Business Community”, Conferința națională cu participare internațională, USM, Ș.D. ȘBGCT, Chișinău, 29-30 septembrie 2022, p.100.

25. PALADI V. Prezența neobișnuită a unor specii de păsări în perioada de iarnă, în bălțile Prutului Inferior. În: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale „Instruire prin cercetare pentru o societate prosperă” ediția a IX-a, Universitatea de Stat din Tiraspol, Chișinău, 2022, p. 89-93.

26. Păsările Republicii Moldova. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/P%C4%83s%C4%83rile_Republicii_Moldova

27. POSTOLACHE GH., MUNTEANU A., POSTOLACHE D., COJAN C. *Rezervația „Prutul de Jos”*. Chisinau, Tipogr. Centrală, 2012, 152 p.

28. Ramsar sites information service. Disponibil <https://www.ramsar.org/wetland/republic-of-moldova>.

29. ROMANOVICH N. First record of the Dalmatian Pelican (Aves: Pelecaniformes) in the Lower Dniester. VII National

conference with international participation: Natural Sciences in the Dialogue of Generations. Chisinau: CEP USM, 2024, p. 167.

30. SAVIN A., CAISÎN V., CIOCOI O., NISTREANU V., ȘCERBLIUC M., GROSU Gh. Instrucțiuni pentru evaluarea efectivelor speciilor de interes cinegetic (Ghid metodologic). Chișinău: Continental Grup, 2022, - 82 p.

31. SAVIN A. Specii de importanță cinegetică din fauna Republicii Moldova. Chișinău, 2024, 232 p.

32. URSUL S., GROSU I., ȚÎCU Gh., AJDER V. The distribution of the Bewick's swan (*Cygnus columbianus Bewickii*) in the Republic of Moldova during the wintering season. Materialele Simpozionului Științific Internațional "Zonele umede valori perene cu rol vital pentru omenire", dedicat aniversării a 30 ani de la fondarea Rezervației Naturale „PRUTUL DE JOS”, Slobozia Mare: Pontos, 2021. p. 209-216.

33. АВЕРИН Ю.В. Главнейшие изменения в видовом составе фауны млекопитающих и птиц Молдавии в XVII-XX ст. 1960, Бюлл. МОИП, отд. биолог., т. LV, вып. 2, с. 3-15.

34. АВЕРИН Ю.В., ГАНЯ И.М. Птицы Молдавии. Том I, 1970, 240 с.

35. АВЕРИН Ю.В., ГАНЯ И.М., УСПЕНСКИЙ Г.А. Птицы Молдавии. Том II, 1971, 236 с.

36. АВЕРИН Ю., КУНИЧЕНКО А. Новое в орнитофауне Молдавии. Вестник зоологии. № 2. 1984 г. с. 85-86.

37. ГАНЯ И.М., ЗУБКОВ, Н. И. Редкие и исчезающие виды птиц Молдавии. Кишинэу «Штиинца», 1989, 152 с.

38. КУНИЧЕНКО А.А., ЖУРМИНСКИЙ С.Д. Шилоклювка (*Recurvirostra avosetta*) новый вид гнездящийся в Молдавии. В: Фауна антропогенного ландшафта Молдавии, Кишинев, «Штиинца», 1989, с. 18-19.

39. КУНИЧЕНКО А. А., ГУСАН Г.З. Редкие виды птиц низовий Прута. В: Экология и охрана птиц и млекопитающих, Кишинев, „Штинца”, 1992, с.70-80.

40. КУНИЧЕНКО А.А., ТИЩЕНКОВ А.А. Необычные и редкие случаи зимовок птиц на Кучурганском лимане и других водоемах южного Приднестровья. Сохранение биоразнообразия бассейна Днестра. Материалы Международной конференции. Кишинев, 7-9

октября 1999, Кишинев: Экологическое общество «БИОТИСА», с. 117-119.

41. МУНТЯНУ А.И. Водно-болотные охотничьи птицы Молдавии. Автореферат дис. Канд. Биол. наук, Киев, 1972, 20 с.

42. МУНТЯНУ А.И. Гнездование красноногого нырка (*Netta rufina*) в Молдавии. Вестник Зоологии, 1971, № 3, с. 76.

43. ТИЩЕНКОВ А. А. Некоторые сведения о редких птицах среднего Приднестровья. Problemele conservării biodiversității cursului medial și inferior al fluviului Nistru. Tezele Conferinței Internaționale Chișinău, 6-7 noiembrie 1998.

44. ТИЩЕНКОВ А.А., РОМАНОВИЧ Н.А., МАРАРЕСКУЛ В.А., АПТЕКОВ А.А. Влияние гидрорежима на орнитофауну Рамсарских угодий Южного Приднестровья. Hydropower impact on river ecosystem functioning: Proceedings of the International conference. Тирасполь: Eco-TIRAS, 2019, с. 326-329.

45. Червона книга України (ред. І.А. Акімова). Тваринний світ, Київ: Глобалколсалтинг, 2009, 489 с.

46. ШТИРБУ В. Современное состояние фауны водно-болотных птиц в Молдове и практические меры по ее увеличению. Экология и охрана птиц и млекопитающих в антропогенном ландшафте. Кишинев, 1992. с.80-91.

ANEXĂ

Figura 2. Lebădă de vară – *Cygnus olor* (Foto A.Savin)

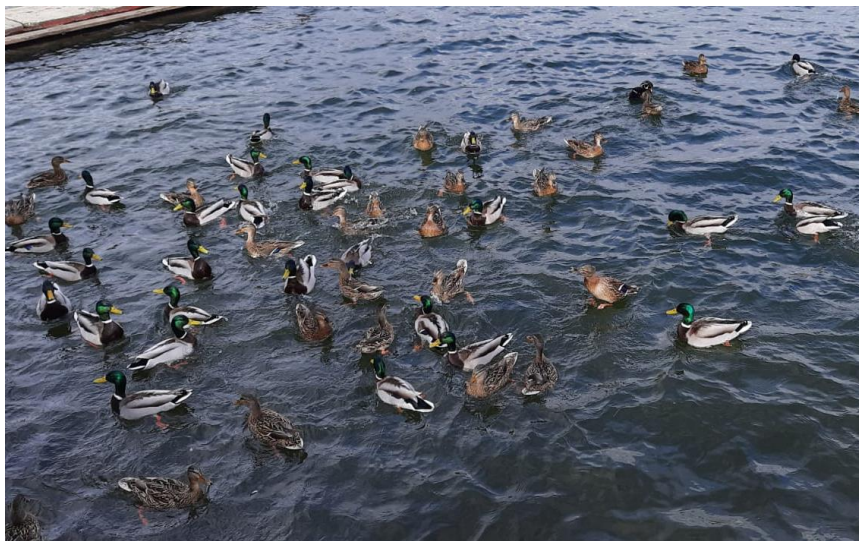
Figura 3. Gâscă de vară – *Anser anser* (Foto V. Caldari)

Figura 4. Gârliță mare – *Anser albifrons* (Foto V. Paladi)

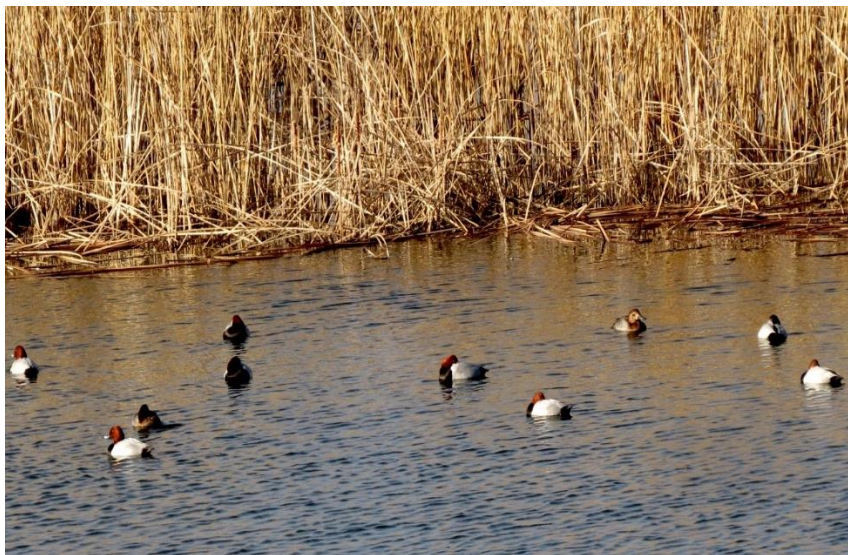
Figura 5. Gâscă cu gât roșu – *Branta ruficollis* (Foto V. Paladi)

Figura 6. Rața mare – *Anas platyrhynchos* (foto A. Larion)

Figura 7. Rață cârâitoare – *Spatula querquedula* (Foto V. Paladi)

Figura 8. Rață cu cap castaniu – *Aythya ferina* (Foto A. Savin)

Figura 9. Rață roșie – *Aythya nyroca* (Foto V. Paladi)

Figura 10. Rață moțată – *Aythya fuligula* (Foto V. Paladi)

Figura 11. Califar alb – *Tadorna tadorna* (Foto V. Nistreanu)

Figura 12. Califar roșu – *Tadorna ferruginea* (Foto V. Nistreanu)

Figura 13. Rața mandarin – *Aix galericulata* (Foto A. Savin)

Figura 14. Cormoran mare – *Phalacrocorax carbo* (Foto V. Nistreanu)

Figura 15. Cormoran mic – *Microcarbo pygmaeus* (Foto V. Nistreanu)

Figura 16. Pelican comun – *Pelecanus onocrotalus* (Foto A. Savin)

Figura 17. Pelican creț – *Pelecanus crispus* (Foto V. Paladi)

Figura 18. Stârc pitic – *Ixobrychus minutus* (Foto V. Paladi)

Figura 19. Egretă mare – *Ardea alba* (Foto V. Nistreanu)

Figura 20. Stârc cenușiu – *Ardea cinerea* (Foto A. Larion)

Figura 21. Stârc de noapte – *Nycticorax nycticorax* (Foto V. Sîtnic)

Figura 22. Egretă mică – *Egretta garzetta* (Foto V. Nistreanu)

Figura 23. Stârc galben – *Ardeola ralloides* (Foto V. Nistreanu)

Figura 24. Stârc roșu – *Ardea purpurea* (Foto V. Sîtnic)

Figura 25. Lopătar – *Platalea leucorodia* (Foto V. Nistreanu)

Figura 26. Țigănuș – *Plegadis falcinellus* (Foto V. Nistreanu)

Figura 27. Stârc de cireadă – *Bubulcus ibis* (Foto V. Paladi)

Figura 28. Barză albă – *Ciconia ciconia* (Foto V. Nistreanu)

Figura 29. Barză neagră – *Ciconia nigra* (Foto V. Sîtnic)

Figura 30. Cocor – *Grus grus* (Foto V. Paladi)

Figura 31. Găinușa de baltă - *Gallinula chloropus* (Foto A. Savin)

Figura 32. Lișiță – *Fulica atra* (Foto V. Sîtnic)

Figura 33. Becațină comună – *Gallinago gallinago* (Foto V. Sîtnic)

Figura 34. Bătauș - *Calidris pugnax* (Foto V. Caldari)

Figura 35. Fugaci de țärm – *Calidris alpina* (Foto V. Sîtnic)

Figura 36. Pietruș – *Arenaria interpres* (foto V. Paladi)

Figura 37. Sitar de mal – *Limosa limosa* (Foto V. Paladi)

Figura 38. Fluierar de mlaștină – *Tringa glareola* (Foto V. Nistreanu)

Figura 39. Fluierar cu picioare verzi – *Tringa nebularia* (Foto A. Savin)

Figura 40. Prundăraș gulerat mare – *Charadrius hiaticula* (Foto V. Palaldi)

Figura 41. Scoicar – *Haematopus ostralegus* (Foto V. Nistreanu)

Figura 42. Ciocîntors – *Recurvirostra avosetta* (Foto V. Savin)

Figura 43. Piciorong – *Himantopus himantopus* (Foto A. Savin)

Figura 44. Ciovlică ruginie – *Glareola pratincola* (Foto V. Paladi)

Figura 45. Pescăruș negricios – *Larus fuscus* (Foto V. Paladi)

Figura 46. Pescăruș asiatic – *Ichthyaetus ichthyaetus* (Foto V. Paladi)

Figura 47. Chirighiță cu obraz alb – *Chlidonias hybrida* (Foto V. Paladi)

Figura 48. Corcodel cu gât roșu – *Podiceps grisegena* (Foto V. Paladi)

Figura 49. Corcodel cu gât negru – *Podiceps nigricollis* (Foto V. Paladi)

**PĂSĂRILE ACVATICE ȘI DE BALTĂ DIN
BAZINUL FLUVIULUI NISTRU ȘI RÂULUI PRUT**

**Victoria Nistreanu, Viorica Paladi, Anatolie Savin, Alina
Larion, Victor Sîtnic, Vladislav Caldari**

Bun de tipar 20.12.2024.   Formatul 60x841/16
Comanda 159/24.   Tirajul 100 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Al.Mateevici, 60, Chișinău, MD-2009
e-mail: cep1usm@mail.ru